

Kmetijski list

== Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“ ==

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
celoletno K 50.—
pololetno 25.—
Posamezna številka 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uraynavaj si sam!**

Inserati:
1 mm inseratnega stolpca stane za:
male oglase K 1.—
uradne razglase 1-50
reklame 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Na braniku ljudskih koristi.

**Nov velik uspeh poslancev SKS. v korist
kmeta in malega obrtnika.**

V jezo «Slovenskega gospodarja», v dobrobit vseh jugoslovenskih kmetov in malih obrtnikov ter v ponos naše stranke izporočamo nov in velik uspeh naših poslancev. Enodstotni davek na poslovni promet se uvede za vse, le kmetje in mali obrtniki ga bodo oproščeni.

Finančni minister, ki mora skrbeti za kritje ogromnih državnih izdatkov, se naravno trudi noč in dan, kje bi našel nove državne dohodke. Da bi mu šlo deo bolj izpod rok, mu pomaga posebna komisija, ki sestavlja vedno in vedno nove načrte, kako bi mogla iztisniti iz davkoplačevalcev nove dohodke.

Dokler nismo imeli ustave, je vodila državno gospodarstvo vlada sama brez kontrole zbornice. Sprejetjem ustave pa je bilo to absolutistično vladanje končano in odsej mora biti vsak zakon sklenjen in odobren od poslanske zbornice. Da pa v zbornici ne bo šlo tako lahko z novimi davki, je jasno. Zategadelj je hotel finančni minister izrabiti priliko in še pred sprejetjem ustave naviti davčni vijak kolikor le sploh mogoče.

Z ministrsko naredbo, ki naj bi jo podpisali vsi ministri, je hotel vpeljati finančni minister enodstotni davek na poslovni promet, ki bi se izterjeval na čisto nov način in ki bi posezal globoko v kmetjsko in moloobrtniško življenje.

Po tej naredbi bi bili podvrženi davku vsi kmetjski in obrtniški proizvodi. Od vsake stvari, ki bi jo prodala kmet in obrtnik, bi morala plačevati eno stotnik vrednosti prodanega blaga državi. To bi veljalo tudi za živež, ki ga daje kmet delavcem in ravno tako bi moral plačevati ta davek delavec od svoje plače, ki jo dobi v denarju, blagu ali obleki. Davek bi se moral plačevati tudi od uslug. Če bi kdo komu oral njivo, bi moral za to plačati davek. Isto bi veljalo tudi za obrtnike, zdravnike, sploh za vsakogar.

Da bi pa država vedela, kakšen promet ima kdo, bi moral vsakdo voditi knjige, in sicer pod strogo kaznijo. Posebno za kmete bi bil to silno občuten udarec.

Ker se je pa finančni minister vseeno še bal, da bi zatajil kdo kako kupčijo, je določil člen 14. vladne naredbe, da bo dobil vsakdo, ki bi ovadil tiste, ki ne bi napovedali vseh in promet spravljanih stvari, eno četrtino izterjane kazni.

Vsa naredba je bila sestavljena silno nesrečno in posebno za kmeta, ki plačuje itak že trojni davek (zemljiški, pridobinski, dohodninski), silovit udarec.

Da pa se ne bi to opazilo, je uporabil finančni minister nad vse ugodni trenutke, to je čas tik pred sprejetjem ustave, ko je vladala vsled tega velikega dogodka splošna nervoznost. In tako je predložil v ponedeljek pred sprejetjem ustave naredbo v podpis ministrom, izmed katerih so jo tudi vsi, raz-

zen ministra Pucelja, podpisali.

Vsi ministri so naredbo podpisali, ne da bi jo proučili. Minister Pucelj pa je zahteval, naj se mu naredba predloži, da jo more predložiti klubu naših poslancev v študij. Zahteva tovariša Pucelja je finančnega ministra tako razburila, da je zagrozil s svojo demisijo. Ker pa tovariš Pucelj ni odnehal, mu ni preostalo drugega, kakor zahtevo tovariša Pucelja izvršiti.

Klub naših poslancev se je nato takoj sestal k seji, na kateri je vestno proučil naredbo in prišel do zaključka, da te naredbe ne more sprejeti. Zato je naročil tovarišu Pucelju, naj odreče svoj podpis na tej naredbi, če bi se pa naredba izdala vseeno, brez njegovega podpisa (kar je bilo mogoče, ker je večina ministrov naredbo že podpisala), naj poda svojo demisijo.

Ta klubov sklep sta izporočila ministru takoj poslanca Rajar in Urek.

Finančni minister je bil zaradi tega izporočila ves iz sebe. V silni razburjenosti je dejal našima poslanecema to-le:

«Vi ste oškodovali državo na davkih, ker ste ji odvzeli davek na žganjekuho, letnih 200 milijonov kron, ker ste odpravili 50odstotni davek na carino in enodstotni obrtni davek v znesku ene in pol milijarde kron — samo v korist kmeta, drugih davkov pa menj sedaj ne daste. Vrh vsega tega pa še hujskate naše kmete v istem zmislu. Razkrinkal Vas bom jutri v skupščini kot protidrjavno stranko, ker ne daste državi potrebnih dohodkov.»

Na te besede so odgovorili naši poslanci ministru mirno, da jih bo to le veselilo, ker bo tako ves svet videl, kako vztrajno in uspešno se bore za pravice kmetov. Naredbe pa, dokler je tako zelo naperjena proti kmetom in malim obrtnikom, ne bodo nikdar priznali in šli raje iz vlade.

Ko je finančni minister uvidel, da ne more ničesar opraviti, je prosil naše poslance, naj podajo izpremišnevalne predloge.

Naš klub je sklenil nato to-le:

«Klub samostojnih kmetov» pristane na naredbo pod temi-le pogoji:

1.) Prometnega davka ne plačajo kmetje in kmetjski delavci pri prometu kmetijskih proizvodov (pridelkov) vseh panog kmetijstva.

2.) Tega davka so oproščeni tudi vsi mali obrtniki, to so taki, ki izvršujejo svojo obrt z največ dvema stalnima pomočnikoma.

3.) Črtati se mora ves člen 14., ki govori o nagradi ovaduhom.

Čeprav ne bi bili vsled pogojev pod prvo in drugo točko kmetje in mali obrtniki prizadeti po davku, je moral naš klub vseeno zahtevati tudi tretjo točko, in sicer iz moralnih ozirov. S členom 14. bi se vzgajali namreč samo denuncijanti in

ovaduhi, ki bi se končno posvetili samo temu umazanemu poslu in tako sejali sovraštvo med narodom.

Drugi dan je izročil klub svoje zahteve finančnemu ministru, ki jih je moral, čeprav s kislim obrazom, dobesedno vstaviti v naredbo, na kar šele je podpisal tovariš Pucelj naredbo.

Tako so naši poslanci s svojim odločnim nastopom zopet obvarovali kmetjsko ljudstvo težkega davka in silnih šikan, ki bi jih rodilo določanje davka. S tem so ponovno dokazali, kako potrebni so oni in

kaj more storiti poslanec, če je vedno na braniku ljudskih koristi.

Dočim hitre poslanci SKS. od uspeha do uspeha, pa sede naši klerikalni poslanci lepo doma in ne delajo drugega kakor hujskajo, obrekujejo in begajo ljudstvo. Zategadelj pa tudi ne morejo pokazati tekom vsega svojega 15letnega vladanja drugega kakor velik počen groš.

Ljudstvo, Ti pa sodi in se odloči potem, komu zaupaš!

Mi stojimo na braniku Tvojih koristi, Ti pa stopi na našo stran, da bo Tebi bolje!

Na braniku zavisti, laži in lopovstva.

(Glej «Slovenskega gospodarja» z dne 30. junija 1921.)

Najpodlejši list vse Jugoslavije in najbrže tudi vse Evrope, «Slovenski gospodar», je posvetil zopet enkrat celotno svojo 26. številko nam. Storil je to na njemu lastni način kot veliki predbojevniki zavisti, laži in lopovstva.

Z uvodnikom «Resnica o velikanskem uspehih samostojnih poslancev» pričinja svoje laži in s člankom «Delo samostojnežev za kmetjsko ljudstvo» jo nadaljuje. Oba članka sta tako lopovski podla, da v resnici ne zaslužita nobene pozornosti. Na drugi strani pa je izpeljana v obeh člankih laž do take popolnosti, da bi storili greh, če ne bi seznanili svojih bralcev z obema člankoma, ki na najpopolnejši način označujeta naravno propalost glavnega glasila «Kmetjske zveze». In le v službi resnice kot bojevniki proti laži hočemo razkrinkati list, ki je na braniku zavisti, laži in lopovstva. Samo zategadelj odgovorjamo.

Izbruh «Slovenskega gospodarja», ker drugače njegovega bluvanja ne moremo nazvati, je čisto razumljiv. V naši številki: velikanski in neovrgljivi uspehi naših poslancev, v «Slovenskem gospodarju» pa istočasno besedičarsko in prazno «Sporočilo Slovincem in Hrvatom». Naravno, da je moral tudi najzagrijeniji pristaja SLS. izprevideti, kje se dela za kmeta in kje se slepari kmeta. In ker je šlo to spoznanje iz vasi v vas, ker je uvidel klerikalni štab, da se majo po vsej deželi zapužanje v njega, zato sta ga prevzele zavist in zloba in na ta način sta izšla oba spredaj omenjena članka.

Zavist in jeza, sta slaba svetovalca. Zaradi tega ni čudno, če sta oba članka «Slovenskega gospodarja» polna neumnih trditev, kolikor ni laž zavzela njih mesta.

To je ozadje, iz katerega sta se porodila članka, kakšna pa sta članka sama, naj pove nastopno:

«Slovenski gospodar» pravi, da se je na široko razkoracila samostojna bahavost in da je vse pisanje o uspehih poslancev SKS. le hinavščina, vsled česar bo on razkrinkal «naše laži». Poglejmo torej, kako nas «razkrinkuje» «Slovenski gospodar».

Zavračamo najprej trditev, da smo bahavo pisali, ker nam tega ni bilo treba. Uspehi naših poslancev so tako sijajni in tako očividni, da smo nanje lahko ponosni in da je

vsaka bahavost nepotrebna. Očitek hinavščine pa je obrekovanje in poleg tega smešna neumnost in čisto isto velja o «naši laži».

«Slovenski gospodar» pravi: Kje so uspehi samostojnih poslancev? Saj vendar še nikdar niso bili davki tako visoki. Res je! Toda vsi ti davki so bili sklenjeni takrat, ko je vladal Korošec in uspeh naših poslancev tiči ravno v tem, da so oni oprostili kmeta obilice teh davkov.

Za poldrugo milijardo kron so znižali naši poslanci davke kmetjskega ljudstva, za poldrugo milijardo kron so oprostili naši poslanci kmetjsko ljudstvo bremen, ki so mu jih naložili klerikalni voditelji. In «Slovenski gospodar» še vprašuje, kje so uspehi!

«Slovenski gospodar» izprašuje dalje: Zakaj pa niso dosegli poslanci SKS. izenačenja davkov? — Prav tako bi mogli vprašati mi: Zakaj pa niso tega dosegli klerikalci, ki so vladali nad dve leti, ki so imeli po več ministrov hkrati, zakaj pa le-ti niso dosegli izenačenja davkov in zakaj bi moralo sedaj naših devet poslancev storiti to že v štirih mesecih? Naj nam odgovori «Slovenski gospodar» na ta zakaj!

Toda vprašanje «Slovenskega gospodarja» niti ni resnica, kajti naši poslanci so izenačenje davkov dosegli, ker je s sprejetjem ustave izenačenje davkov uresničeno. Klerikalci pa so hoteli ustavo preprečiti in s tem omogočiti, da bi bil naš kmet še naprej najbolj krivično obdavčen. Taka je resnica!

Komur je prišla laž v meso in kri, tisti se je tudi ne more otresti. Zato se ne čudimo, če ponavlja «Slovenski gospodar» laž, da se bomo mi za izvoznice.

Pozivljemo «Slovenskega gospodarja» in vse klerikalne liste, naj povedo samo en primer, da je zaslužil le en naš poslanec eno samo krono z izvoznic! Ugotovljamo dalje, da dandanes izvoznici sploh ni in ni jih v prvi vrsti zato, ker ravno naši poslanci ne dovolijo izvoznice. Minister Pucelj je prav sedaj odločno nastopil proti izvoznici in samo njegova zasluga je, če se bodo sedaj izvažali konji, katerih izvoz je dovoljen, brez izvoznice. In vendar laže podlež pri «Slovenskem gospodarju» še naprej o izvoznicah. Kaj so mu res izvoznice tako tesno prirastle k srcu, da jih ne more pozabiti?

«Slovenski gospodar» laže in pravi: Dokler je bila naša stranka v vladi, ni pustila, da bi se davki početrili. Res je, ker njegova stranka je sproti delala nove davke in jih ni početrila, ampak podesetorila.

Kaj je s trošarino, vprašuje dalje «Slovenski gospodar». Odgovor je prav enostaven. Ko je bil dr. Korošec vodja in minister, se je trošarina uvedla in kakor vse druge njegove naredbe, tako bodo morali tudi to naredbo odpraviti naši poslanci. Toda vse ob svojem času!

Sedaj pa prihajamo na najimenitnejše dele «Gospodarjevega» članka, to je na njegovo modrovanje o izvozu.

«Slovenski gospodar» piše: Kaj pa naj izvažajo Jugoslavija, če ne živino in les? Ali ni torej «samohvala» samostojnih, da so dosegli prost izvoz živine, le plitva in neumna trditve?

Imenitno! Že od nekdaj smo trdili, da mora Jugoslavija dovoliti prost izvoz živine. Toda tisti, ki tega ni priznal, je bil zopet dr. Korošec in za časa njegove vlade je bil prepovedan izvoz živine.

In ker je bil izza Koroševih časov izvoz živine prepovedan, zato so morali nastopiti naši poslanci z vso silo, da so dosegli prost izvoz. Toda ne samo to! Naši poslanci so dosegli, da se je carina znižala za polovico in tudi za več, kar mora priznati celo «Slovenski gospodar». Ampak on dostavlja, da bi morala carina sploh odpasti, kakor da mi tega ne bi vedeli. Toda mi vemo tudi, da se ne more zgoditi nobena reč naenkrat in zato smo zadovoljni, da je za začetek doseženo vsaj to.

Ni pa zadovoljen s tem «Slovenski gospodar». Poslušajte, zakaj! On piše dobesedno: «Znižane carine so le pesek v oči. Kar bodo državne blagajne vsled znižane carine premalo sprejele, bodo davkoplačevalci morali doplačati z drugimi davki.» Višek neumnosti! «Slovenski gospodar» bi imel menda rad, da bi ostala carina nezmanjšana in da bi kmetjsko ljudstvo še dalje ne moglo prodajati svoje živine vsled visoke carine. Lepa je ta! Naši poslanci pa pravijo: Če ima država zaradi tega manj dohodkov, naj si poišče nove dohodke tam, kjer je denar. Potiplje naj bogatine, vojne dobičkarje, verižnike in banke, pust pa naj pri miru kmete! Ponosni smo na svoje poslance, da so znali to tudi uveljaviti in tisto milijardo in pol, ki so jo prihranili kmetjskemu ljudstvu, bodo sedaj plačali drugi stanovi, in ravno to je tisti velikanski uspeh naših poslancev, na katerega kaže sedaj «Slovenski gospodar».

«Slovenski gospodar» omenja dalje prometni davek. Da ga nikoli ne bi! Ker, kakor pojasnjuje naš današnji uvodnik, je ravno prometni davek nova lavorika naših poslancev.

«Slovenski gospodar» končno ne bi ostal zvest samemu sebi, če ne bi zasolil svoja modrovanja ob koncu s krepko lažjo. Brezsranno laže, da so davka prosto žganjekuho dosegli klerikalci. Smatramo pod svo-

Dopisniki! Pišite kratko, jasno in stvarno! Pišite pa tudi zgolj resnico!

jo častjo, da bi odgovarjali na tako laž.

Ko je »Slovenski gospodar« tako izbljuval svoj arzenal laži, pa se mu je vendar vzbudila njegova črna vest, kateri je posvetil kar cel odstavek. Skrajnji čas je že to, dasi dvomimo, da bi se kdaj poboljšal ta lopovski list.

Višek brezsrčnosti pa je dosegel »Slovenski gospodar« v svojem zadnjem odstavku. Pravi namreč, da je klerikalna stranka dokazala med svetovno vojno, kako pogumno se je treba boriti za obstanek slovenskega kmeta.

Na kolenih bi zahvalili Boga, da tega nikdar ne bi storila. Ne imeli bi na tisoče in tisoče mrtvih in poabljenec, ki so jih pogladi ti brezvestni voditelji za Judežvo plačilo z Dunaja v smrt, ne imeli bi na tisoče in tisoče vojnega posojila, ki so ga ti prodani ljudje vsilili slovenskemu ljudstvu, po naših cerkvah bi ne bili pokradeni zvonovi in vse neizmerno trpljenje bi bilo prihranjeno slovenskemu ljudstvu.

Zato končamo z besedami »Slovenskega gospodarja« samega: »Zaslužen plačilo pa čaka tiste, ki so prodali ljudstvo za Judežve groše in osebnemu častihlepu na ljubo!« In dostavljamo samo še: Grozno plačilo pa čaka tudi tiste, ki so namesto na braniku ljudskih koristi, na braniku zavisti, laži in podlosti, kakor je to — »Slovenski gospodar«!

Nesramni lažnivci!

Z naredbo ministrskega sveta, v katerem je sedel tudi dr. Korošec, so v letu 1920. trikratno zvišali zemljiški in drugi davek. Naredbo je odobril in podpisal tudi dr. Korošec. In sedaj se ne sramujejo klerikalni listi umazanosti svojega voditelja dr. Korošca zvrčati na nas, češ da smo mi temu krivi. Tako piše »Slovenski gospodar« v svoji 26. številki.

Na to Vam odgovarjamo samo s tem-le: Ako se boste predznili še nadalje Vaš smrad metati po nas, bomo prinesli prepise vseh teh naredb in sicer s podpisi vseh vaših ministrov!

Kar pa se tiče Vaših lumparij, s katerimi nam očitate povišanje davkov, Vam kličemo: Dokazite nam, da smo povišali ali soppodpisali ves čas svojega delovanja v Beogradu vsaj za en vinar poviška davka za naše kmetjsko ljudstvo in male obrtnike! Če tega ne storite, Vas bomo javno v zbornici razkrinkali kot nesramne lažnivce. Mi pa Vam dokažemo, da smo mi vrgli z davčnih ramen kmetov in malih obrtnikov milijarde kron letnega davka. Dokažemo Vam, da Vi vsi niste prinesli s svojega poslančevanja v vseh 20 letih niti ene odstotka takih olajšav, kakršne smo preskrbeli mi v nekaj mesecih našemu kmetjskemu ljudstvu. Dokazali Vam bomo, da ste pri vseh naredbah, ki so do sedaj v veljavi in ki še sedaj mrcvarijo kmeta, sodelovali Vi, jih podpisali in s svojimi imeni potrdili. Gospodje! Na naš račun ne boste več pasli lenobe in Vaša gnoloba ne bo okuževala drugih.

Za resnico.

Vsa čast poslancu Brodarju, kadar mu gre priznanje za njegovo delo. Nobene časti pa ne bo deležen, če se bodo na njegov naslov peli slavošpevi za stvari, katerih ni nikdar in nikoli dosegel.

V mislih imamo klerikalno hvalisanje, češ da je zasluga poslanca Brodarja, če so prejeli po toči prizadeti posestniki iz Vodic državno podporo. Poslanec Brodar je sicer lahko med vsemi klerikalnimi poslanci največ vreden, ampak glede državne podpore Vodičanom pa nima prav nikake zasluge. Vsa zasluga za podporo pripada edinole našemu tovarišu Pucelj, kar moramo resnici na ljubo konstatirati.

Ko so bile Vodice po toči tako težko prizadete, je obiskal Vodice tudi deželni predsednik dr. Baltič, ki ni čutil potrebe, da bi o svojem obisku obvestil tudi poverjenika za kmetijstvo. (Pa to je končno stvar okusa!) Po obisku je poročal o škodi kakor je bila njegova uradna dolžnost ministrstvu za poljedelstvo. Tovariš Pu-

celj seveda ne more obiskati vsake vasi, kjer se pripeti nesreča, ker bi moral sicer hoditi vse leto samo iz kraja v kraj. Popolnoma zadosti je, če se za prizadete pobrine in če jim preskrbi podporo. In to je minister Pucelj tudi storil.

Pripomniti je treba, da je v sedanjih razmerah silno težko dobiti kakšno podporo. Državni proračun je že itak preobložen, vrhu vsega tega pa so storili prejšnji slovenski gospodarji, naši voditelji SLS., še eno usodopolno napako. Slovenija ima namreč svoj proračun, v katerem pa niso predvideni izdatki za podporo po vremenskih ali drugih neizgovodnih prizadetih posestnikih.

Odkod torej vzeti denar? K sreči dobiva poljedelsko ministrstvo iz dohodkov državne razredne loterije znaten del, ki je namenjen sicer zgradbi novega poslopja poljedelskemu ministrstvu, ki pa more služiti tudi drugim namenom, če privoli v to ministrski svet.

Tovariš Pucelj je zaradi tega predlagal na seji ministrskega sveta, naj se dovoli iz spredaj omenjenih dohodkov Vodičanom podpora 80.000 kron. Po dolgi borbi je končno tovariš Pucelj pridobil za svoj predlog ministrski svet, ki je Vodičanom dovolil podporo 80.000 kron.

Podpora je torej dosegel edinole tovariš Pucelj in prav nihče drugi.

Govoričenje, da ima poslanec Brodar zasluge za to podporo, je čisto navadna neumnost. Kako naj dobi v Beogradu kak klerikalni poslanec denar, ko so pa vsi klerikalni poslanci tam tako osovraženi, da jih nihče niti ne pogleda! — Kje ste pa še slišali, da nosi opozicijska stranka darove domov! Zato rabite pamet in ne verujte lažnim hvalosplovom poslancu Brodarju! Vse skupaj je zgolj lažna reklama za klerikalno stranko, ki je že od nekdaj vajena se šopiriti s pavovim perjem.

Prav take navade pa imajo tudi slovenski demokrati, ki, če le mogoče, zamolče uspehe naših poslancev. Če pa tega že ne morejo storiti popolnoma, potem pa poročajo tako, da mora dobiti nerazsoden bralec vtisk, kakor da so vse dosegli samo demokrati.

Izmed mnogih takih primerov naj omenimo samo enega, ki se je pripetil v zadnjem času in ki je za demokrate tako značilen.

Minister Pucelj je predlagal na seji finančnega komiteta ministrskega sveta, naj se izplača prirediteljem ljubljanskega velesejma podpora 600.000 kron. Ker je član finančnega komiteta tudi dr. Kukovec, zato je glasoval za Puceljev predlog tudi on, kar je kot Slovenec moral storiti. Demokrati listi so pa poročali, da je dosegel podporo minister dr. Kukovec in le nekateri so milostno dodali, da ima pri tem tudi tovariš Pucelj majhne zasluge.

Demokrati kakor klerikalci so vedno edini takrat, kadar morejo škodovati nam. In ker imajo eni kakor drugi denar in številno časopisje, zato se jim to tudi dostikrat posreči. Da se jim to v prihodnje ne bo več posrečilo, zato darujete za naš tiskovni sklad, ker le tako bo »Kmetijski list« mogel biti kos svoji nalogi.

Vse svoje somišljenike in pristaše pa obenem prosimo, naj povsodi primerno osvetlijo klerikalno in demokratsko poročanje, da ne bo trpela škoda naša ideja!

V boj za resnico, bodi geslo vseh, ki so za Staro pravdo!

V dobrobit ljudstva.

Na seji deželne vlade za Slovenijo z dne 9. t. m., ki jo je vodil podpredsednik vlade, tovariš Dobnik, se je na predlog naših poverjenikov tovarišev Demšarja in Jamnika sklenilo, da se izplačajo iz demobilizacijskega fonda te-le podpore, oziroma ta-le brezobrestna posojila:

1.) Po potresu prizadetim posestnikom v Krški vasi se dovoli podpora v znesku 80.000 kron.

2.) Pogorelcem v Migojnici pri Celju se da brezobrestno posojilo v znesku 150.000 kron, ki ga povrnejo takrat, kadar dobe odškodnino od premogovnika.

3.) Za popravo vodovoda v Črnomlju se dovoli brezobrestno posojilo v znesku 200.000 kron, plačljivo v 40 letih.

4.) Za popravo ali boljše rečeno za gradnjo potov v Stari srbski naselbini (Bojancih), ki nima niti ene poti, podpora 20.000 kron.

5.) Za gradnjo mostu čez Kolpo pri Osilnici se prizna podpora 50.000 kron.

6.) Za zgradnjo zajema studenca za pitno vodo v Pijavi gorici se dovoli podpora 15.000 kron.

7.) Kmetijski družbi za Slovenijo se dovoli za organizacijo poučnega izleta slovenskih kmetovalcev v Srbijo podpora 200.000 kron.

8.) Močvirskemu odboru v Ljubljani se dovoli podpora 100.000 kron.

Skupaj 815.000 kron!

Tako so storili naši poverjeniki v enaki meri kot naši poslanci svojo dolžnost. Vse za ljudstvo, je geslo tako enih kot drugih, zato pa je dolžnost ljudstva, da tudi ono podpre svoje zastopnike, ker samo na ta način morejo le-ti nadaljevati svoje uspešno delo v dobrobit ljudstva.

Za naše vojake.

Dočim obstoji vse delo klerikalnih voditeljev za naše vojake le v tem, da pridno hujskajo proti razmeram v vojski, se niso ustrašili naši poslanci niti potov, niti težav ter obiskali naše fante v najoddaljenejših delih države, da na licu mesta odpravijo zla in pomagajo našim fantom. To pravo umevanje dolžnosti ljudskega zastopnika je rodilo povsod najlepše uspehe in naši fantje so spoznali, kdo je njih pravi prijatelj, ki se jih je sam od sebe spomnil v najtežjih časih.

O obisku naših poslancev po garnizijah Srbije smo prejeli poročilo, ki ga prinašamo z zadoščanjem, ker kaže na eni strani veliko skrb naših poslancev, na drugi strani pa tudi razveseljivo dejstvo, da so se razmere znatno izboljšale.

Poročilo se glasi:

Negotin v Srbiji. Za pravoslavne Binkošti (dne 10. junija) so nas obiskali poslanci SKS., in sicer minister Pucelj in poslanca Drogenik in dr. Vošnjak. Mudili so se preko dve uri v vojašnici, v kateri nas je nad 700 slovenskih fantov. Zanimali so se za vsako malenkost in se razgovarjali s posrednimi vojniki, katere so presenetili v spremstvu g. podpolkovnika v raznih delavnih in v kuhinji. Zelo so se zanimali za kmetijo, ki je poleg vojašnice in ki služi kot mala kmetijska šola nam slovenskim fantom. Tu gojimo, kakor so se naši poslanci prepričali, lepo vrtnarstvo pod vodstvom slovenskega ekonomo-vojaka iz Kamnice pri Mariboru. Imamo pa tudi ščetinarje in nekaj poljedelstva. — Razmere so se od lanskega leta v vsakem oziru izboljšale, osobito v družabnem oziru. Čudili se boste gotovo, če povemo, da imamo Slovenci krasen pevski in gledališki zbor, katerega vodi vrh slovenski podporočnik iz Gorice. Zalostno je, da se branijo dobri naši slovenski oficirji Negotina in drugih krajev, kjer je slovenska posadka. Slovenski fant se povsod hitro udomači, zlasti še, ako se mu nudita slovenska kuhinja in slovenska vesela družba. Naši poslanci so tudi v mestu ustavljali vsakega fanta in ga izpraševali, kako mu gre in odkod je. Pred odhodom so nas navdušili in prosili gg. častnike, naj imajo potrpljenje z nami in naj bratsko z nami občejuje. — Gospodom poslancem SKS., ki se niso ustrašili 400 km dolge, težke in napore vožnje iz Beograda, presrečna hvala za obisk s prošnjo, da še kdaj pridete med nas in da pogledate še v druge garnizije. — Slovenski vojniki v Negotinu v Srbiji.

Kdo je samostojen?

(Napisal dipl. agr. A. Jamnik.)

Vse slovenske politične stranke so se že ob ustanovitvi SKS. vrgle na sleparsko delo ter so vedoma in hotoma ljudstvu prikazovale SKS. kot stranko samih posestnikov — magnatov, četudi so poznale naš kmetijski program in naše kmetijsko ime. (Glej 26. številko »Kmetijskega lista« z dne 30. junija 1921.) To svojo slepajo ponavljajo še dandanes in zapeljujejo neuko ljudstvo, ki še ne ve in ne zna samo presojeti programov političnih strank in bistva politike sploh.

Klerikalci pa so še posebe iznašli nekaj tudi v imenu »Samostojna«. Ker ti pošteni programi in delu stranke nimajo kaj oporekati, so se zatekli k jezuitskemu zavijanju imen. Tako vprašujejo manjše posestnike, kajzarje, kmetijske delavce itd.: »Ali si ti samostojen? Kako boš samostojen, ko vidiš, da si ne prideš na

svojem toliko, da bi izhajal. Še posebe si moreš zaslužiti vsakdanji kruh, ti si torej gospodarsko odvisen. Ti torej nisi samostojen in ne moreš biti »Samostojnež« ali pristaša »Samostojne kmetijske stranke«.

Na ta način sleparijo tisti, ki pravijo, da je laž velik greh in ki so vzeli v najem vso poštenost, moralnost in resnicoljubnost!

Ime »Samostojna kmetijska stranka« pač ne pomenja, naj se v tej stranki organizirajo gospodarsko samostojni, ampak politično samostojni ljudje kmetijskega stanu. Koliko ljudi med tem stanom pa je, ki niso gospodarsko odvisni?

V našo stranko vabimo politično samostojno ljudstvo, to je take ljudi, ki vedo, da jim je Bog dal močgane zato, da z njimi samostojno mislijo in da znajo samostojno presojeti, kaj je prav in kaj ne. S svojo glavo naj mislijo in s svojo glavo naj presojujejo, ne pa, da se pustijo trapati od neke vrste fanatične gospode, kateri služijo le v to, da ji dajejo moč v roke nad samim seboj, ker ne mislijo in ne presojujejo samostojno s svojo glavo, marveč prikivajo na vse, kar jim ta gospoda ukazuje. Tak ljudje so politični sužnji in strahopetci, ki uklanjajo svoje vratove pred to gospodo iz strahu, da jih ne bi proglasila za brezverce.

Dotičnik, ki zna misliti s svojo glavo, ne bo trepetal pred strašilci, kajti on ve, kaj je prav, on dela tako kot je prav, on ve, da Kristus ni nikomur grozil s peklom, ako ne bi volil s klerikalci, in se zato nikogar ne boji, pa naj mu grozi, kolikor hoče. To more storiti seveda le človek, ki je umstveno in politično samostojen in ki zna sam misliti. Tak človek je lahko »Samostojnež« tudi v zmislu imena naše stranke, ki za njo znači, da je neodvisna od vseh drugih strank, da je samostojna v svojem mišljenju in nastopu in ki je ne ostraši noben bavlav, pa naj ga nad njo pošiljajo klerikalci, liberalci, socialisti ali že kdorkoli.

Take ljudi združuje »Samostojna kmetijska stranka«. Njen namen pa je delovanje v blagor kmetijskega stanu ter širjenje prosvete in spoznanja na deželi, s čimer hoče napraviti kmetijsko ljudstvo v resnici umstveno in politično samostojno. In kadar bo vse to ljudstvo v tem zmislu samostojno, tedaj postane tudi gospodarsko neodvisno — samostojno, kajti znalo se bo ostreti klerikalnih, liberalnih in socialističnih velekapitalističnih pijavk, ki ga danes še drže v gospodarski odvisnosti in mu na vso moč zaprečujejo, da se ne bi tudi gospodarsko osamosvojilo, ker s tem bi oni izgubili še edino pritiskalno sredstvo, katerega še dandanes imajo nad premalo gospodarsko in premalo politično izobraženim, nesamostojnim malim človekom.

Protestni shod SKS. v Radovljici.

Da brani pravice ljudstva, je sklicalo okrajno poverjenišvo SKS. za radovljiški okraj za dan 3. julija v Radovljico velik protestni shod, ki naj bi v prvi vrsti nastopil proti pretiranemu podraženju elektrike, sicer pa obravnaval tudi druge za ljudstvo koristne stvari.

Sijajno uspelemu shodu je predsedoval tovariš Vidic, načelnišvo SKS. je zastopal tovariš inž. Kosmač, za korist ljudstva pa je nastopil in govoril tovariš Ažman.

Stvarno in ostro se je izrazil proti sistemu, ki vlada danes v elektrarni. Dočim vlada vsepovsod splošna draginja, zida elektrarna udobne in naravnost razkošno opremljene hiše, kar velja naravno silno denarja. Zato ni čudno, če velja dandanes kilovat že 8 kron, prav toliko kot v Ljubljani, kjer so stroški za proizvodnjo elektrike neprimerno večji. Nepravilno je dalje, da se je nastavilo pri elektrarni namesto nekaj invalidov v prvi vrsti le polno gospodičen, vsled česar zopet trpi gospodarstvo elektrarne.

Elektrarna je zgrajena, kakor zatrjuje SLS., v prid ljudstva in zato se naj njen namen tudi izvede. Če tega ne stori SLS., potem bo pa za to poskrbela SKS., ki se je ustanovila prav zategadelj, da napravi red in da konča korupcijo. Zastopniki SKS. so

prisegli na kmetjski program, to svojo prisego zvesto izpolnjujejo in zato smo prepričani, da napravijo red tudi v deželni elektrarni.

Tovariš Ažman je opozoril končno na številne tatvine živine, ki se dogajajo v zadnjem času po planinah. Skrajnji čas je, da napravi vlada z železno roko v tem oziru red.

Ljudske zahteve so bile nato izražene v sledečih resolucijah, ki so, so glasno sprejete, resen memento vladi, da jih celotno upošteva. Resolucije se glase:

1.) Zahtevamo takoj temeljito revizijo električne centrale na Završnici.

2.) Natančno se naj ugotovi, v čem je utemeljena dvakratna podražitev toka, in sicer z dne 1. januarja in z dne 1. junija t. l.

3.) Premesti naj se sedanjí ravnatelj elektrarne, na čigar mesto naj pride mož, ki ima srce za ljudstvo.

4.) Zahtevamo, da sodijo lenuhje, postopače in tatove živine redna in ne porotna sodišča, in sicer jih naj kaznujejo z vso strogostjo, če treba tudi s smrtno kaznijo.

5.) Zahtevamo, da se zgradi kmetijska šola za Gorenjsko v Radovljici, kjer ni nobene meščanske šole.

6.) Zastopnikom SKS. se izreče soglasno zaupnica.

Tako je govorilo ljudstvo, sedaj je vrsta na vladi, da ne prezre pravičnih zahtev ljudstva.

Pokrajinske vesti.

(Velik uspeh naših poslancev.) Finančni minister je hotel letos zopet povišati zemljiški davek, in sicer za celih 150 odstotkov, kar pa so preprečili naši poslanci, zlasti naš minister tovariš Pucelj. — Da, da, gospoda, tisti časi so minili, ko je zviševal davke dr. Korošec, in sicer samo zemljiškega za 300 odstotkov, železnice za 200 odstotkov itd. Pričakujemo, da bodo sedaj zopet kričali klerikalci, da so oni to preprečili, čeprav jih takrat niti v Beogradu ni bilo.

(Ob priliki svojega prihoda v Ljubljano) je imel tovariš minister Pucelj zaupni sestanek, ki so se ga udeležili naši somišljeniki v velikem številu. Tovariš Pucelj je podal na sestanku obširno, izčrpno in stvarno poročilo tako o delovanju naših poslancev kakor tudi o svojem delu kot ministra. Njegova odkritosrčna in jasna izjava so sprejeli zborovalci z največjim zaupanjem ter mu izrekli svoje popolno zaupanje.

(Na seji načelnštva SKS.) z dne 11. julija je bila po izčrpljivem poročilu poslancev izrečena poslancem soglasno zaupnica s toplo zahvalo za njih uspešno ljudsko delo. Enako je bila izrečena zahvala tovarišu ministru Pucelju za njegovo nad vse uspešno delo za koristi slovenskega kmeta.

(V delovni glavni odbor SKS.) so bili izvoljeni od okrožnega načelnštva v Ljubljani ti-le tovariši: Ažman, Černe, Ivan Grad, Jamnik, Pestotnik, Skalický, Urbančič in Zupančič.

(Kako dragi so bili samostojni poslanci v vladi.) Na seji ustavotvorne skupščine z dne 27. junija je govoril muslimanski poslanec in voditelj muslimanov, minister za brzojav in industrijo dr. M. Spaho. Med drugim je zavrnil tudi napade opozicije, češ da veljajo muslimani državo milijone. Dejal je: »Hudobneži nas napadajo, da smo dobili milijone za to, da bomo glasovali za ustavo. To pa je hudobna laž. Mi smo dobili dotične milijone kot malenkostno odškodnino za odvzeto zemljo tistih ljudi, katere zastopamo. Zakaj pa ne očitate ničesar slovenskim seljakom, ki so dali za ustavo samo devet glasov, a so za svoje kmete prižganje kuhin, carini, davku na poslovní promet itd. odnesli državi samo na enoletnem davku več kot smo mi dobili zavse naše ljudi in vsi njih zemljo vsega skupaj. Ti poslanci (samostojni) so nešteto krat dražji kot mi, ker bo izgubila država vsako leto pri davku milijone in milijone.« Taka je sodba voditelja muslimanov o delu naših poslancev.

(Za izposlovanje podpore) za osušenje cerkniškega jezera so izrekli Cerkniki na svojem zastopniku tovarišu Branislju poslancem SKS. toplo zahvalo.

(Vsi, ki žele intervencije poslancev.) se naj vedno obračajo le na naša tajništva. Nobene vloge naj se ne pošlje naravnost v Beograd, temveč vedno le preko tajništva.

Ne podpisujte nobenih izjav, ki vam jih predlagajo klerikalci, ker vse njih izjave so sleparija!

(Shodi naše stranke na Gorenjskem.) Dne 24. julija bosta shoda SKS. v Podkorenju in v Ratečah. — Kraj in uro shoda določita krajevna odbora. — Dne 26. julija bo shod SKS. v Radovljici v salonu gospoda Kunstlja. Na vseh shodih bo poročal narodni poslanec J. Kušar.

(Potrjena župana.) Končno se je vendar odločila vlada in potrdila mariborskega župana, socialnega demokrata Grčarja, kakor tudi ljubljanskega župana, narodnega socialista Antona Peska. Korak vlade pozdravljamo, ker bi bila nepotrjena škodljiv izraz pristranosti in absolutizma vlade, kar je brezdvomno v škodo notranje konsolidacije države. V potrditvi vidimo že vpliv novega kraljevega namestnika g. Ivana Hribarja in beležimo z zadostjenjem prve znake reda, ki prihajajo z Ivanom Hribarjem v deželo.

(Ljubljanski univerzitetni profesorji) so napisali izjavo, v kateri očitajo dr. Vošnjaku, da je vedoma govoril neresnico, z drugimi besedami, da je lagal. Zavračamo trditve ljubljanskih univerzitetnih profesorjev z vso odločnostjo in konstatiramo, da je napisan ta očitke na podlagi «vtisa» in ne da bi o stvari govoril tudi dr. Vošnjak.

(V isti stvari pa vprašamo,) zakaj je zagledala luč sveta izjava ljubljanskih univerzitetnih profesorjev šele sedaj, tik pred imenovanjem dr. Vošnjaka za poslanika v Pragi? Dr. Vošnjak je govoril besede, ki so povzročile izjavo, dne 21. aprila, izjava pa je prišla v liste šele začetkom meseca julija. Pričakujemo, da prejmemo ogorčen odgovor.

(Kulturni delavci.) Z znano avtonomistično izjavo so se predstavili naši javnosti kulturni delavci. Z izjavo so dosegli, da smo se morali pričeti bati, da nam bodo «zakulturnili» še vse naše kulturne pridobitve, tak efekt je napravila njih političnonsaivna izjava na merodajnih mestih. Sedaj pa imamo priliko, da se zopet čudimo z ozirom na izjavo ljubljanskih univerzitetnih profesorjev. Kaj res ne moremo dobiti od ljubljanske univerze drugega javnega dela kot političnonsaivne izjave in razsodbe, ki spadajo v akademska društva?

(Dr. Vošnjak.) Z mirno vestjo trdimo, da si za časa svetovne vojne ni pridobil noben Slovenec tako velikih zaslug za naše ujedinjenje kakor ravno dr. Vošnjak. Stotisoče predvojne denarja je žrtvoval za našo svobodo in vso svojo priznano marljivost je posvetil našemu osvobodjenju. Angleške in francoske knjige je napisal o našem narodu, po vsem svetu je propagiral naše ideje in si pridobil s svojim vzornim rodoljubjem tak ugled, da mu je napisala «Pell Mall Gazette» v Londonu te-le lepe besede: «Ako je sreča posvečati svoje energije duše in duha apostolstvu velike stvari, potem je Bogumil Vošnjak, predboritelj Jugoslovije, srečen človek.» Samo domovina ni priznala dr. Vošnjaku ničesar in napad za napadom, obrekovanje za obrekovanjem je padlo po njem v klerikalnih in naprednih listih. In ko je v vročem parlamentarnem boju ušlo dr. Vošnjaku par besedi, ki so bile končno od drugih izzvene, tedaj hajdi s kolom po dr. Vošnjaku. Izšla je izjava ljubljanskih profesorjev, ki še danes ne bi predavali v Ljubljani, da ni bilo dela dr. Vošnjaka in njemu enakih ljudi. Pa če hočejo gospodje, moremo o tej stvari debato prihodnje nadaljevati.

(«Jugoslavija», od Peska in narodnih socialistov) «nedodvisno» glasilo je imela nesramnost, da je zapisala te-le besede: «Vodja samostojnih kmetov javno postavljen na laž!» «Jugoslavija» sicer dobro ve, da ni dr. Vošnjak nikdar bil voditelj samostojnih kmetov in enako vesta poslanca Deržić in Brandner, da tudi nikdar ni imel teh ambicij, vseeno pa si dovoljuje «Jugoslavija» gorenjo nesramnost! Potrudili se bomo, da ne bo pozabljena ta nesramnost «Jugoslavije».

(Mala uganka.) «Jugoslavija» je pričela nakrat pisati zelo patriotično. Celo uvodnike za kralja smo doživeli! Zakaj neki ta izprememba? Pravijo, da dá odgovor na to gospod Pesek!

(So narodni) in glasujejo proti ustavi, so republikanci in ne manjka jih na nobeni monarhični prireditvi in socialisti so, ki jih vodi hitro postali večkratni milijonar. Zato se pa vseeno imenujejo narodni socialisti. Zonglerji z imeni!

(Za počt.) «Slovenec» piše, da dr. Vošnjak vsled izjave univerzitetnih profesorjev ne bo imenovan za poslanika v Pragi. Da so mnogi iz škodljivosti kot kulturni ljudje tako mislili, že verujemo, ampak da niso teh misli Masaryk, Beneš in Pašić, pa tudi vemo.

(Klerikalna obznanja.) Tik pred sprejetjem ustave, ko še ni imel veljave prepotrebni «kanceljarski», si je marsikak strankarsko prevneti duhov-

nik dovolil s prižnice razne napade na našo stranko. Višek pa je dosegel v tem oziru g. župnik Perko v Smarjeti. V nedeljo dne 3. julija je slavnostno oznanil, da so vsi poslanci SKS. izobčeni iz katoliške cerkve, ker so glasovali za «kanceljarski». Enaka kazen pa bo zadela tudi vse, ki bodo še nadalje podpirali SKS. — Vprašamo Njegovo Prezvišnost, ljubljanskega knezoškofa, če mu je znana ta brezprimerna hujškarja g. župnika Perka in če je pripravljen proti njej nastopiti z vso silo svoje avtoritete. Izjavljamo z vso resnostjo, da takih klerikalnih obznan ne bomo trpeli in da jih bomo znali odpraviti. Ugotavljamo pa tudi, da je oznanilo g. Perkota grda izmišljotina, ki izjavi naravnost kazen. Zato trdno pričakujemo, da stori cerkveno oblastvo svojo dolžnost.

(Poslanca Nemanica) hvali «Sedanost», češ da je priboril davka prosto žganjkuho. Grda laž! Saj je splošno znano, da obstoji vse delo poslanca Nemanica le v tem, da sedi doma, v Beogradu pa hodi samo po svoje nepriluzene dijete. Če pa že hoče hvaliti «Sedanost» Nemanica, tedaj naj ga hvali za tisto, za kar ima v resnici zasluge, n. pr. za delovanje v cestnem odboru za Metliko, katerega dični načelnik je. Ceste so naravnost v «balkanskem» stanju, kar je namreč Nemaniceva pridobitev iz Beograda. Kako naj bo tudi drugače, ko so pa cestarji le za to tam, da obdelujejo Nemanicu vinograd in polja. In tak načelnik in tako slab poslanec se bala nakolci, da bi lahko minister, če bi le hotel! Oh, spoštovani Nemanica, ali kaj raste letos kisle grozdje? Vi — pa minister! Še za ministranta Vas ne bi maral Korošec! Oblastvom priporočamo, naj malo zrevidirajo delovanje «obercstajarske» Nemanice, voličem pa, naj si natančno ogledajo kandidata za ministra! Eno kot drugo bo sicer malo nerodno za gospoda Nemanica, toda v korist ljudstvu, kar je glavno.

(Davkoplačevalci, pozor!) Kakor čujemo, revidirajo davkarje zopet osebnodohodnino in vojni davek, ki je bil predpisan za leto 1919. Na štajerskem so že začeli razpošiljati plačilne naloge. Pozivljemo vse somišljenike, da javijo vse primere našemu tajništvu.

(Poštnemu ravnateljstvu.) V St. Jakobu ob Savi ima poštni nabiralnik organist, in zato je mogoče, da pregleduje župnik, kdo je naročen na «Kmetijski list». Kakor hitro zve na ta nedopusten način župnik za naročnika našega lista, pa prične z nadležno agitacijo proti naročanju «Kmetijskega lista». Ker takih razmer nikakor ne moremo trpeti, zato pozivljemo poštno ravnateljstvo, da nastavi v St. Jakobu novega pismošojca.

(V sosvet likvidacijske komisije deželne imovine) je imenovan kot zastopnik SKS. tovariš inž. Zupančič.

(Opozorjamo že danes vse naše agitatorje in somišljenike) na prihodnjo številko «Kmetijskega lista», ki bo prinesla obširno poročilo o storjenem delu naših poslancev.

(Študijske podpore za agronomske in veterinarske študije.) Komisija za upravo agronomskega in veterinarskega fonda je na svoji zadnji seji določila, da se morajo prošnje za podelitev študijskih podpor za nadaljevanje študij na kmetijskih šolah kakor tudi na veterinarskih visokih šolah predložiti poverljivosti za kmetijstvo v Ljubljani najkasneje do dne 30. septembra t. l.

(Darija za tiskovni sklad.) Iz St. Ruperta v Slovenskih gorah je poslal tovariš Petrič 389 kron. — V Pesnici je nabral v veseli družbi tovariš Kerencič 100 kron. — Živel darovalci! Posnemajte!

(V kazenski zadevi Rus) na Grosupljem proti prof. Steblovniku, opr. št. UVII 565/21 ad okr. sod. v Ljubljani, zaradi žaljenja časti plača prof. Steblovnik temeljem poravnave z dne 11. julija 1921. za tiskovni sklad SKS. znesek 300 kron.

(Tomišelj.) Dasi so hoteli pristaši SLS. na vse mogoče načine onemogočiti izvolitev občinskega predstojništva, se jim je vendar namera popolnoma ponesrečila. Volitev se je izvršila in izvoljeni so bili ti-le naši tovariši: za župana posestnik Jakob Mavec, za podžupana posestnik Fran Kralič iz Bresta, za svetovalec pa posestniki Jakob Modic iz Bresta, Jožef Peršin in Fr. Zalar iz Jezera. Živela zavedna občina Tomišelj!

(V St. Vidu nad Ljubljano) bo dne 14. avgusta velik tabor SKS. Tovariši, na delo, da bo uspeh naše prireditve tem popolnejši!

(Vodice.) Naš občinski odbor je imel koncem minulega meseca svojo prvo sejo. Klerikalci so hoteli seveda tudi pri nas priti na dan s svojo avtonomistično izjavo. Ker pa se je že vnaprej videlo, da večina odbornikov ne bo glasovala za predlog, se je vsako glasovanje in sklepanje o predlogu

opustilo. Navzlic temu pa se je dotični že tiskana izjava ponujala posameznikom v podpis in končno je bilo ob zaključku seje izmed 23 navzočih odbornikov podpisanih na izjavi celih sedem. V «Slovenecu» z dne 1. julija t. l. pa se čita v poročilu «64 občin za avtonomijo» tudi ime Vodice pri Kamniku. Torej tu se vidi, koliko so bile in koliko so še vredne izjave za avtonomijo ter kako se fabricirajo take in enake izjave. Dolžnost merodajnega oblastva bi bila, ta primer preiskati in proti eventualnim krivicem nastopiti, kajti kaj takega je očividno izkoriščanje uradne moči v strankarske namene ter podkopavanje ugleda avtonomnih oblastev.

(Stara Loka.) Občudovati moramo delavnost naših klerikalnih odbornikov, posebno pa našega župana kot podrepanika. Na prvi občinski seji je bila na vrsti tudi podtaknjena izjava za avtonomijo. Hud boj je bil, preden je prišlo do glasovanja, pri katerem pa je predlog propadel. Toda glej, naši klerikalci so poslali v «Slovenca» lažljivo poročilo, da se je občinski odbor izrekel za avtonomijo. Čudno se nam zdi, kako morejo ljudje imeti še zaupanje od takih ljudi kakor so naši klerikalci, ki hočejo samo z goljufijami in lažmi doseči oblast nad ljudstvom. Kdor se jim ne ukloni, ga proglase za brezverca, kakor da bi bili od Boga postavljeni sodniki, grešnikov v svojih vrstah pa seveda ne vidijo. Namesto predloga za avtonomijo bi bil bolj na mestu predlog za popravno cest. Tako je cesta proti Zabnici v skrajno zanemarjenem stanju. Pa tudi drugod so zelo slabe ceste, izvemši v Poljanski dolini, kar opozanjuje hudoobneži tako, da ima načelnik cestnega odbora veliko lesa v Poljanski dolini in popravlja ceste samo zato, ker se mu smilijo njegovi konji.

(Iz St. Ruperta na Dolenjskem) nam poročajo, da je bila v nedeljo dne 3. t. m. pod predsedstvom župana ter ob navzočnosti vseh 23 odbornikov občinska seja. Prva točka dnevnega reda je bila sestava resolucije za avtonomijo Slovenije. Voditelj SKS., tovariš Franc Zupančič, je temeljito obrazložil neumestnost take resolucije ter omenil zle posledice, ki znajo postati, ako se uresniči želja S(leparske) L(judske) S(tranke). Nato je predlagal, naj se ta točka črta z dnevnega reda in preide na naslednjo. Toda oglašil se je sam g. župan P. Nadtlačen in se kot vodja SLS. spominjal zlatih časov, bivših «vzgladnih» deželnih zborov in strašne potrebe avtonomije za Slovenijo, češ, saj je v Ameriki tudi tako: avtonomne države, združene v eno državo. Vse je povedal, samo tega ne, kako velika je Slovenija v primeri z eno državo v Ameriki, kakor tudi ne, zakaj se oni tako zelo peha za avtonomijo, ne pa za cerkev. No, kmetje nismo tako neumni in vemo dobro, kam pes tako moli, ter upamo, da se bodo kmalu izreznili še drugi. Ko je g. župnik nehal govoriti, je prebral resolucijo. Župan jo je hotel dati kar na glasovanje. Tako strašno se mu je mudilo! Tovariš F. Zupančič je prišel komaj do besede, da je ovrzel župnikove besede in pritril pobratimstvo SLS. s komunisti, ki hočejo z nasilstvom in atentati priti do cilja. Drugi odborniki niso mogli priti do besede. Zategadelj je vseh 11 odbornikov, pripadajočih SKS., vstalo in se korporativno odstranilo, še preden je dal župan na glasovanje župnikovo resolucijo, s čimer je postala seja nesklepčna in resolucija neveljavna, četudi jo obelodanila «Slovenec» in «Domoljub».

(Črnomelj.) Dne 30. junija nas je obiskal poverjenik g. Jamnik. Imel je zelo mnogo posla, kar priča, da je bil njegov uradni dan potreben. Prav vesel nas, da je posvetil pozornost naši zapuščenji Beli krajini — edina bela vrana med vladnimi poverjeniki, ki so še prišli med nas. Dalje nas je zelo presenetilo njegovo preprosto občevanje z nami kmeti, katere so metali preje razni uradniki kar na cesto, če niso prišli skrivljenih hrbtov in prinesli klobučka v rokah vsaj že od prve spodnje stopnice na glavavstvu. Iz naših prošenj glede cest smo razvideli, kako slabo je skrbel cestni odbor za nas, seveda so tudi občine same nekoliko krive, ki so se bale potrošiti nekoliko stotin za ceste. Prav vesel smo bili odkritosrčnosti g. poverjenika, ki nam je takoj povedal, kako da stvar stoji in nas ni samo tolažil z obljubami, kakršnih smo bili vajeni pod prejšnjo vlado. Pri kosilu je sedel g. poverjenik med kmeti, pa ga ni bilo kar nič sram, kakor je bilo to vedno pri drugih uradnikih, ki so Te poznali le takrat, ko si prinesel cekar ali barilec. Popoldne je bilo predavanje, katerega so se udeležili zastopniki skoraj vseh občin. Predavatelj g. Jamnik je povedal svojo stvar tako prepričevalno, da smo prepričani o uspehu. Po vsej Beli krajini se bodo izvršili razni poizkusi

z umetnimi gnojili, da se ne bo trtilo z njimi in da se jih bo uporabljalo pravilno in ne tako kot se dela dandanes, ko se gipsa kar vse navprekle z eno vrsto umetnega gnojila. Zahtevamo pa pri tej priliki od trgovcev, ki dovolj zaslužijo pri gnojilih, da dajo tudi nekaj gnojil in sredstev za poizkuse, kar jim bodo itak tvornice povrnila. Navzočni župani so poslali tudi brzojavno čestitko na kabinetno pisarno, ker se je zvedelo o srečno prestani nevarnosti Njegove Visokosti regenta Aleksandra. Tisti klerikalci, ki so bili pri g. poverjeniku, so se čudili njegovi prijaznosti in odkritosti, kakršne pač niso bili doslej vajeni niti v Črnomlju, niti drugod. Želimo, da pridejo tudi še drugi gospodje k nam in nas sprejmejo prav tako lepo kot poverjenik g. Jamnik.

(Iz Črnomlja.) Tudi v Črnomlju smo dne 30. junija zvečer slovesno praznovali sprejem ustave. Hiše so bile razsvetljene, zastave razobešene, topiči so pokali in priredila se je bakljada z godbo. Edino klerikalci so se vzdržali proslave in se s tem razkrinkali kot protidržavni element. Če je bila med vojno kaka namišljena zmaga, takoj smo morali izobesiti zastave in gorje tistemu, ki se ni odzval tozadevnemu orožnikovemu pozivu. Ko je bil dne 19. junija «Orlovski tabor» v Črnomlju, so visele zastave na hišah vseh tistih, ki jih sedaj niso imeli. V čast «Orlov» so visele na zvorniku kar tri zastave, v proslavo sprejetja ustave pa nobena. — Kako zagrizeni so klerikalci, se vidi tudi iz naslednjega incidenta, ki se je pripetil med obhodom godbe. Godba je hotela zaigrati «Orlovsko» koračnico. Ker pa sta temu nasprotovala ljudstvo in tudi polovica muzikantov, so klerikalni godbeniki kar odšli in obhod se je nadaljeval le s polovico godbe. Da so pod Avstrijo kaj takega storili, bi pač delali težko pokoro v ječi. — Na nas samostojno so seveda silno hudi. Pri vsaki priliki se obdrgnejo ob nas in nas celo javno imenujejo novodobne krivoverce. Bog daj norcem pamet! — Povedati moramo še, da je bil dne 30. junija pri nas poverjenik za javna dela g. Jamnik. Sprejemal je z vso ljubeznivostjo stranke, popoldne pa je imel poučen govor. Da bi prišel še večkrat med nas! — V imenu več občin smo oddali regentu brzojavno čestitko, da ga je božja roka obvarovala in da se je ponesrečil atentat, ki bi bil pogubosen za državo.

(Kmet, plačaj!) Nekaterih krivic smo že tako vajeni, da se jih sploh ne spominjamo, dokler zopet ne zadenejo — nas. Med take krivice spada tudi zavarovanje kmetijskih delavcev za primere bolezni in poškodb. Pri nas — in menda je povsod tako — mora vsak rokodelce in obrtnik zavarovati vsvo družino. Samo za kmete to ne velja in bolniške blagajne sploh ne sprejmejo nobenega kmetijskega delavca. — Posestnik U. v Praprotnem pri Hrastniku je hotel zavarovati pri bolniški blagajni v Laškem svoje ljudi, ki jih pa niso hoteli. Kmalu nato pa je zbolela pri tem posestniku pestunja za črniimi kozami. Posestnik jo je moral po zdravnikovi odredbi odpeljati v bolnišnico, ki mu je nato poslala račun, glaseč se na okoli 1000 kron. Vsak pripadnik drugega stanu bi opravil kaj takega brez posebnih stroškov, le kmet, ti pa plačaj!

(Zavodnje.) Na gostiji tovariša Franc Stropnika z gđ. Miciko Smrečnikovo so nabrali svahte na predlog tovariša Ivana Kneza za naš tiskovni sklad 200 kron. Bilo srečno! Živel darovalci!

(Predavanje o kletarstvu.) Ker mora predavatelj višji vinarski nadzornik B. Skalický odpotovati na vinarsko konferenco v Negotin v Srbiji, se bo vršilo za dan 17. julija napovedano predavanje šele v nedeljo dne 30. julija, in sicer: v Sromljah po prvi sv. maši, v Starivasi na Bizelskem pa ob dveh popoldne.

(Kukovski dol.) Pri nas so bili izvoljeni: za župana Anton Šanti, za občinske svetovalec pa Alojzij Jamernik, Franc Kocbek in Franc Puraj, ki so vsi odlični pristaši SKS. Cast zavedni občini!

(Iz St. Jurija ob Taboru.) Klerikalci, ki se ne ravnaajo po izrekih sv. pisma in vsled tega tudi po znanem izreku ne vidijo bruna v svojem očesu, so dobili po težkem pričakovanju in iskanju kost, katere ne bi glodala niti najbolj gladna žival. To je zadeva našega somišljenika P., ki je očital prejšnjemu klerikalnemu županu več nerednosti v občinskem gospodarstvu, med drugimi tudi to, da je bivši klerikalni župan odtegoval pri izplačevanju vojnih podpor pet odstotkov. Ta dika župana, kateri nima v sebi niti zmožnosti za občinskega slugo, je vložil proti omenjenemu našemu somišljeniku tožbo, v kateri je zahteval, naj se mu dokaže, da je redno, t. j. v vseh primerih

odtegoval navedene odstotke. Ker se je tikal očitke našega somišljenika le nekaterih znanih primerov, zato sta sklenila obtoženec in tudi njegov sobotoženec, da se ne spuščata v tako dvomljivo pravdo, pri kateri igra ena sama beseda tako veliko vlogo in katera bi se vsled obilnih prič zavlekla in prizadejala velike stroške. Prišlo je do poravnave, ki jo izkoriščajo sedaj klerikalci in zaradi katere pišejo v svojih listih o obsodbi, do katere niti prišlo ni. Mi pa stojimo še vedno na prejšnjem stališču in izjavljamo, da so se godile v občinskem gospodarstvu ob županovanju klerikalcev velike nerednosti. Tožite nas! Očitale so se klerikalcem razne nerednosti, a poiskali so si za tožbo samo tak primer, glede katerega so upali na ugoden uspeh in s katerim bi krili vse druge nerednosti. Pri tem ne smemo pozabiti primera sladkega Maksina. Očitale so mu je namreč, da je izkoriščal aprovizacijo v svoje namene s tem, da je vsiljeval odjemalcem sladkor, moko in slabo milo. Ta možiček se posebno v zadnjem času zelo šopiri. Postal je med vojno na račun svojih odjemalcev bogataš. Ker mu bogastvo samo ne zadostuje, zato se je vrغل pri zadnjih volitvah med politike ter res dosegel, da je postal s pomočjo župnika in klerikalnih backov, katere je med vojno odiral, občinski odbornik. Njegove želje so šle seveda malo višje, toda za sedaj je bilo grozdje prekislo. — Veseli nas, da ste z napadi pričeli ter da ste nam dali s tem priliko, Vaše grehe malo prerešeti. Gradiva imamo dovolj. Zaradi pomanjkanja prostora v našem listu smatramo to za prvo poglavje našega odgovora. Prihodnjič bomo pogledali nekoliko v višje kroge, v katerih sumimo napadalca. Zelo smo namreč radovedni, kdo je zaslužil pri prodaji Rajovčevega posestva provizijo 10.000 K; kaj pomenijo ponočni izprehodi «gotovih» gospodov v «gotovi» smeri itd. itd. Torej gospodje, ker ste napade v javnosti pričeli, le pogumno naprej ter prepričani bodite, da Vam bomo točno odgovorjali!

(Sv. Juri ob Ščavnici.) Prišeki srednjeolci iz Maribora uprizore v nedeljo dne 17. t. m. ob treh popoldne v prostorih g. Repenška Meškovo dramo «Mati». Po igri prosta zabava, srečolov in ples. Čisti dobček je namenjen «Dijaški kuhinji» v Mariboru. Vabimo k obilni udeležbi.

(Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru) se prične šolsko leto 1921/1922. dne 16. septembra. V zvezi s šolo, ki je doletna, je internat za gojence. Namen zavodu je izobrazba kmetijskih sinov, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma v kmetijskem gospodarstvu. Kolkovane prošnje (kolek za 26 kron) za sprejem se naj pošljejo ravnateljstvu šole v Mariboru do dne 31. julija. Prošnji se morajo priložiti: 1.) krstni list, 2.) domovnica, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) zdravniško izpričevalo, 5.) izpričevalo o nravnosti, 6.) pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, izjava staršev, odnosno varuha, s katero se le-ti zavezujejo plačevati stroške šolanja, in izjava staršev ali varuha, ki reflektirajo na državni ali kak drugi štipendij, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domačem domu ter da bodo v nasprotnem primeru povrnilo zavodu prejete zneske podpor iz javnih sredstev. Sprejemali se bodo nad 16 let stari priidni in dovolj nadarjeni kmetijski sinovi, ki so dovršili vsaj ljudsko šolo in ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejelo se bo tudi nekaj eksternistov (izvum zavoda stannujočih učencev). Glede sprejema v šolo odloča končno uspeh sprejemne preizkušnje iz slovenščine in računstva, katere so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Oskrbovalnina znaša do preklica mesečno 125 dinarjev, ki se jo mora plačati vnaprej v dveh enakih pololetnih obrokih. Učenci iz pokrajin izven Slovenije morajo plačati šolnino letnih 125 dinarjev vnaprej. Sinovom ubožnih posestnikov se morejo dovoliti popolnoma ali do polovice prosta državna mesta. V tem primeru je treba priložiti uradno potrjeno ubožno izpričevalo. Vsa podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

(Javen shod v Ljutomeru.) SKS. priredi v nedeljo dne 17. julija v Ljutomeru ob pol osmih po rani sv. maši javen shod. O političnem položaju bo poročal državni poslanec SKS. Takoj po shodu bo sestanek zaupnikov vsega ljutomerskega okraja. Dolžnost vseh občin je, da pošljejo svoje zaupnike na shod in na sestanek. Na delo za Staro pravdo! — Okrajni odbor SKS. v Ljutomeru.

(Sopek klerikalnih cvetic iz ormoškega okraja.) Da zve svet, kake cvetice rastejo na klerikalnem vrtu, naj navedemo nekaj res redkih dogodkov:

Na Vitano pri Središču je pred kratkim treščilo pri posestniku tovarišu Lahu. Ogenj je upepelil posestnika hišo in gospodarsko poslopje z vsemi že spravljanimi poljskimi pridelki. Tamkajšnje vrlo gasilno društvo je bilo takoj pripravljeno za pomoč svojemu bližnjemu. Zahtevalo je od najbližjega posestnika, da bi zapregel konja v brizgalno. Ta pa se je zahtevi odločno uprl s pripombo, da tak brezumni samostojne ne zasluži pomoči. Za ta svoj klerikalni čin se bo moral zagovarjati najprej pri pristojnem oblastvu, po smrti pa tudi pred Bogom. Nato je zapregel naš vrli pristaš Štampar in dirjal v največji naglici na kraj nesreče. Med potjo pa se je postavila gasilec na pot zopet druga ovira. Sedel po požaru prizadetega posestnika, vrli učenec gospodov iz župnišča, je namreč zvedel, da prihaja gasilno društvo z brizgalno. Slutil je takoj, da bodo vdrli gasilci po bližnjici čez njegovo posestvo. V svetem strahu je pograbil motiko ter ob gromu in nevihti hitel kopati pred svojo njivo čez pot jarek. Toda tudi ta zapreka ni držala, ker je brizgalna švignila zategadelj poleg poti po njegovih koruzi in njegovem žitu. Pritožil se menda ne bo, ker ne ve za to pravega naslova. — V Obrežu pri Središču imajo klerikalci v občinskem odboru večino. Kadar razpiše župan sejo na 9. uro predpoldne, takrat se priguncajo točno ob pol dvanajstih nekateri klerikalni odborniki iz gostilne v takem stanju, da bi morali v listje spat in ne k seji. Zadnjič pa je eden izmed teh odbornikov še globlje pogledal v kozarec in obležal kar na klopi v gostilni. Seja se je morala vsled tega preložiti. — V Središču pa menda pešiča klerikalnih odbornikov ne dela občinskemu zastopu velikih pregledov, ker jih je premalo. — Ta šopek, ki bi bil lahko že večji, naj za danes zadostuje, ker bi znala sicer naše cenjene bralce od prelepega vonja teh cvetk preveč glava boleti.

(Listnica uredništva.) Gospodu iz Metlike, ki zahteva v svojem pismu z dne 5. julija, da mu moramo do dne 14. julija storiti uslugo, sporočamo, da bi to morebiti storili, če ne bi njegovo pismo končalo z grožnjo. Tako pa blagovolite izvršiti najprej svojo grožnjo, potem pa se pogovorimo naprej. Toda tudi mi brez obzirov! — Uredništvo „Kmetijskega lista“.

Iz Prekmurja.

(Inspekcija šol v Prekmurju.) Sredi meseca junija sta inspircirala prekmursko šolstvo predsednik višjega šolskega sveta g. dr. Stanislav Berk in višji šolski nadzornik g. Engelbert Gangl. Gospodoma nadzornikoma, katerih vestnost in objektivnost je znana, gotovo niso ostali neopaženi razni nedostatkoli tukajšnjega pokrajinskega šolstva, katere je zakrivila posredno ali neposredno prejšnja doba ali so jih povzročile poznejše neurejene prilike. Zaradi tega se upravičeno nadejamo, da bo gospoda nadzornika ukrenila vse potrebno, da bo prišlo tudi naše Prekmurje s svojo poslednjo hribovsko šolo v dolednem času do onih normalnih razmer, ko bosta šola in šolnik res ono, kar naj bi bila: pravi narodni hram, oziroma prosvetni pionir naše mladine.

(Pomagajte težko prizadetim Prekmurcem!) Ne samo, da imamo letos zelo čudno vreme, ki preskakuje iz ene skrajnosti v drugo, iz silne vročine v takojšnji hlad, smo imeli tudi že par neviht, ki so nam prizadele občutno škodo. Konec meseca maja nas je obiskala prva toča, ki pa je bila redka in z dežjem pomešana, tako da je nam napravila, hvala Bogu, le neznatno škodo. Toda skoraj ji je sledila druga. Dne 28. junija, na Vidov dan, se je pokazal nad okolico Bukovnice komaj viđen obladek, ki pa je v eni uri tako narastel, da je pokril vse nebo. In tedaj je prišel divjati vihar, da se je zgrozilo ubogo ljudstvo. Lilo je kakor iz ščafa, vmes pa je neusmiljeno klestila toča po naših poljih, vinogradih in sadovnjakih. Nevihta je razsajala — začetek ji je bil nekako pri Bukovnici — v prostoru med Genterovci, Dubrovnikom, Strehovci, Filovci, Hotizo in Murskim Središčem, tako da je prizadel jako znaten del dolnjelendavskega okraja. Šele po prestani nevihti smo mogli stoprav videti silno škodo, ki jo je napravila nevihta. Rž je bila izmlačena, fižol pobit na zemljo, od koruze so strleli iz zemlje le še goli rogli. Vse naše kmetovalcev so uničene. Ubogo kmetstvo ljudstvo hodi obupano okoli in s krvavečim srcem gleda svoje uničene nade. Nujno potrebno je, da priskoči vlada težko prizadetim Prekmurcem na pomoč. Škoda se naj takoj omeni, davki primerno odpišejo in najbolj prizadetim se naj nakažejo tudi zelo potrebne podpore! Vse to bodi skrb merodajnih krogov, ker njih dolž-

nost to zahteva! Pomagajte težko prizadetim Prekmurcem!

(Avtomobilna zveza v Prekmurju.) Nam iz Prekmurja je že večkrat oblašano bilou, ka mo dobili avtomobilno zvezo med Mariborom, Gornjo Radgono, Radenci, Mursko Soboto, Dolnjo Lendavo in nazaj. Kelko takšne oblašanje vala, tou svedoči fakt, da smo ešče gnes brez vsake zveze z zaledjem na drugi strani Móre... Če se tou ne pravi javnost nouriti, té je javnost nora, da na takše obljube spoj kaj vörje. Téčas se palik guči, ka šče Jugoslovanski kreditni zavod, podružnica v Murski Soboti, prevzeti avtomobilni promet iz Murske Sobote v Dolnjo Lendavo, v Radince, Cankovo, Mačkoveci nazaj. — Za tou má podružnica dva lépa avtomobila, s šterimi so vozijó na tej progaj že vörspobali. Bio što štee, vsakši šterimi so poznate škándalozne prometne prilike eti pri nas, bi mislo, ka de banka včasí kone-sijo dobila i ka de se promet čim-prvíle odpro. Pa poleg tega noné guča negal! Kak čijemo, má banka že od aprila toga leta prošnjó za koncesijo pri deželni vládi, pa je ešče vsigdar ne rešena. Znankar zatogavolo, ár je banka od NSS.1? Tú trbey trnok odpo-moči! Doj z malomárnostjo, doj s strán-karstvom, gde ide za interes skupnosti. — Prosimo poslance SKS, pa tudi vse druge, šteri razmejo naše potrebe, za intervencijo, da se napravi ednok konec tomi neznosni stánji.

Politične vesti.

(Skupščina.) S sprejetjem ustave je izpolnila ustavotvorna skupščina svojo nalogo in se je zato pretvorila v zakonodajno skupščino. S tem pridejo na skupščino čisto nove naloge in naravno je, da je zato potreben najprej dogovor strank glede delavnega programa skupščine. Zategadelj počiva sedaj delo skupščine, ki je tudi odgojena, in delujejo le načelnštva strank, da se dogovore za bodoče zasedanje skupščine.

(Proračun.) Med najvažnejše naloge skupščine spada brezdvomno sestava proračuna, ki je zvezana z velikimi težkočami. Na eni strani bi imelo vse rado silne investicije s strani države, na drugi strani pa enako vse želi, naj bi bili davki manjši. Prebivalstvo zahteva nove železnice, nove ceste, zahteva izboljšanje plač, noče pa vedno razumeti, da je vse to mogoče le z novimi davki. Toda teh naj nas Bog obvaruje! Sedaj je dovoljen z vladno naredbo proračun do konca tekočega leta. Za novo leto pa mora že izdelati skupščina novi proračun. Upajmo, da bo ta boljši kot je sedanj in da ne bodo počivala vsa davčna bremena na kmetem ljudstvu.

(Volilni red.) Druga važna naloga skupščine je sestava novega volilnega reda. V glavnem se ta gotovo ne bo dosti razlikoval od volilnega reda za ustavotvorno skupščino. Skoraj gotovo pa je, da novi volilni red ne bo več tako ugoden majhnim strankam kot je bil volilni red za konstituant. Večinske stranke pripravljajo že tozadevne načrte. Na Slovenskem bodo pri tem najbolj prizadeti demokrati in narodni socialisti, kateri imajo po dva mandata samo s pomočjo ostankov.

(Govorice o preosnovi vlade.) Ker počiva vladno delo, so se zopet pojavile govornice o preosnovi vlade. Ljubljanski demokrati listi pišejo celo o možnosti, da vstopijo naši klerikalci v vlado. Mislimo pa, da je to silna zmot. Kakor smo poudarjali že opetovano, so voditelji SLS, kakor tudi vsa klerikalna stranka v Beogradu tako osovraženi, da ni misliti na to, da bi jih Pašić hotel pritegniti k vladi. Njih dvoilnost se, sedaj kaznuje, kakor doleti tudi še njih protiljudsko politiko pravična kazen.

(Kot starega mojstra) se je izkazal tik pred sprejetjem ustave Nikola Pašić. Pridobil je bosanske muslimane za ustavo, ne da bi jim kaj obljubil, in dokazal je voditeljem zemljoradnikov nad vse prepričevalno, kako napako so storili tedaj, ko niso vstopili zaeno z našimi v vlado. Znat' se mora in — Pašić zna!

(V priznanje,) da je bila sprejeta ustava, je odlikoval regent predsedništvo skupščine z visokimi odlikovanji. Tako je dobil tudi naš tovariš Urek red sv. Save drugega razreda. Čestitamo tovarišu Ureku na visokem odlikovanju.

(Narodni socialisti.) Med stranke, ki so delale v Beogradu najbolj brezglavo politiko, spadajo gotovo na-

rodni socialisti. Dasi poudarjajo svoj nacionalizem, so se vendar izkazali za slabše rodoljube kot so socialni demokrati. In dasi so tako zelo pisali in kričali proti ustavi, so vendar prišli na večerjo, ki jo je priredil regent v proslavo sprejetja ustave. Ko pa se je sklepalo glede izročitve komunističnih poslancev, ki so bili zapleteni v atentat na regenta, pa so zopet pokazali svojo politično načelnost narodni socialisti. Pred glasovanjem so se namreč izmuznili iz dvorane. Oni so namreč tudi socialisti!

(Potrebna ugotovitev.) Klerikalci pišejo, da so njih poslanci v znak protesta proti »centralistični« ustavi zapustili konstituant. Toda to ni čisto res, ker so še pred odhodom dvignili svoje dnevnice za ves čas svoje odsotnosti. Denar bi že vlekli, toda delo jim smrdi, to je klerikalen odhod iz konstituant!

(Likvidacija pokrajinskih vlad) se izvrši v najbližnji bodočnosti. Naša zahteva je, naj se pri tej priliki odpravijo tudi vsa korita. Upirajo pa se temu stare politične stranke in upravičena je bojazen, da se jim namera posreči.

(Za kraljevega namestnika v Sloveniji) je imenovan Ivan Hribar. Zanj se je izrekel naš klub soglasno in naša stranka kakor tudi vsi somišljeniki so temu pritrtili. Pozdravljamo novega kraljevega namestnika, ker ga poznamo kot moža dela in značajnega in neomahljivega Slovana. Prepričani pa smo tudi, da bo novi kraljevi namestnik z močno roko napravil v Sloveniji red in končal vse klikarstvo in pridobil s svojo spretnostjo državi ono avtoriteto, ki je nam nujno potrebna. Zato še enkrat: Naš najpriskrnejši pozdrav novemu kraljevemu namestniku, g. ministru Ivanu Hribarju, in čestitke našim poslancem, da so se izrekli za njega!

(Preiskava zaradi atentata na regenta) se nadaljuje uspešno. Poziv za atentat je došel iz Moskve. Vse predpriprave zanj je vodil poseben teroristični odbor sedmih članov, ki je imel svoje podobore v štirih mestih Jugoslavije. Atentatorji so bili seveda tudi v zvezi z Madžari in Bolgari. Izmed komunističnih poslancev so bili v atentat zapleteni štirje poslanci. Večina atentatorjev priznava vse in izdaja pridno sokrivce, kar je nad vse značilno za njih moralno vrednost. Upamo, da bo sedaj vlada vendar enkrat zatrla komunistično zalego.

(Novo italijansko vlado) je sestavil Bonomi, ki je sopolpisal rapalsko pogodbo. Fašisti, ki so se izrekli proti njemu, mu očitajo, da je zapravil Reko in baroško lukko Italiji. Ampak fašisti bodo zapravili še več, če bodo še naprej delali svoje neumnosti in uganjali nasilnosti, ker vsa Italija in ves kulturni svet sta jih že sita.

(Bataljone arditov) so osnovali proti fašistom po vsej Italiji delavci. V Rimu štejejo ti bataljoni že 3000 sijajno organiziranih mož, ki so pri zadnjih delavskih demonstracijah uspešno nastopili.

(Vprašanje Carigrada) je stopilo zopet v ospredje. Po popolnem porazu Grkov napredujejo Kemalove čete, ki so oddaljene samo še 15 km od Carigrada. Zavezniki so zaradi tega silno v skrbeh in pred Carigrad je dospelo že 25 zavezniških bojnih ladij, da preprečijo prihod Turkov v Carigrad. Ker pa nimajo zavezniki zadosti čet, zato skušajo pridobiti Rumunijo in Grško, da bi dali oni čete za obrambo Carigrada. S tem pa je na novo sproženo turško vprašanje in revizija sevreske mirovne pogodbe s Turčijo je vedno bolj verjetna.

(V Rusiji) se vedno bolj očitno kaže, da je komunizem idejno končan. Sovjetska vlada se vedno bolj nagiba na desno in vpliv juda Trockega se stalno manjša. V zadnjem času so se ruski boljševiki že pričeli približevati ruski cerkvi in povabili so celo moskovskega patriarha Tihona na posvetovanje.

(Na daljnem vzhodu) je prišlo do boja med Japonci in boljševiki. Toda ne pri Novo Nikolajevskem, kakor poroča dična »Jugoslavija«, ampak v bližini Vladivostoka. Kajti Novo Nikolajevsk je oddaljen tisoče kilometrov od Japonske in do tja ne bo še stoletja segala japonska sila.

Delničarjem „Ekonom“.

Kakor je bilo v »Kmetijskem listu« že večkrat razglašeno, se je preosnovala delniška družba »Ekonom« v zadrugo. Zaradi tega, ker je prenehala delniška družba, lahko dvignejo delničarji svoje delnice. Ker pa se je delniška družba pravzaprav samo preosnovala v zadrugo in obstoji spričo tega »Ekonom« še vedno, se je pozvalo vse delničarje, da postanejo člani zadruge. Ker mora podpisati vsak član zadruge pristopnico, zato so se poslale le-te vsem krajevnim organizacijam, da jih predložijo delničarjem v podpis. Da se ne zavleče vsa zadeva v neskončnost, je sklenil pripravljalni odbor podpisovanje pristopnic, oziroma prenašanje delnic, z dnem 31. julija t. l. zaključiti. Pozivljemo vsled tega vse krajevne organizacije in vse zaupnike, katerim so bile poslane pristopnice, naj jih predložijo do dne 31. julija posameznim delničarjem v podpis, nato pa naj jih takoj pošljejo »Ekonomu«, osrednji gospodarski zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 3.

Oni delničarji, ki ne bi do dne 31. julija prenesli svojih delnic na zadrugo ali ki jih ne bi dvignili, se bodo smatrali po tem roku za člane zadruge, njihov delnice pa se bodo prenesle na zadrugo deleže.

Konjska dirka v Št. Jerneju.

«Ni lepšega ptiča, kot je petelin, ni lepšega kraja, kot je Šentjerna».

Ta stara narodna prislovica opravičeno opeva lepoto šentjernejske ravnine. Prijazna vas Št. Jernej leži ob državni cesti Ljubljana-Zagreb in ob pričetku krške ravnine.

Ker ima okolica obilo izvrstnih pašnikov, ki so vsi v ravnini, je naravno, da se peča ljudstvo tam jako uspešno s konjerejo lahke, toplokrvne pasme. Zupnja šentjernejska, v kateri sta dve občini — Št. Jernej in Orehova — ima nad tisoč konj. Vsakoletno premovanje konj kaže, da se dobiva tam zelo lep material, ki ga poiškušajo hvalavredno vnamo izboljšati »Konjerejski odsek Kmetijske družbe za Slovenijo« v Ljubljani, ki mu načeluje sedaj g. F. Zupančič v Rakovniku.

Da se pa priprostemu kmetu Dolenju vcepi še večja vnama za konjerejo, se je ustanovilo lani »Dirkalno in jahalno društvo v Št. Jerneju«, ki je priredilo letos svojo drugo dirko konj z vozili in jahanjem, ki je ob ogromni udeležbi prostega naroda (nad 3000!) in inteligence iz vseh večjih krajev Dolenjske in iz Ljubljane kaj lepo izpadla.

Za prireditve te dirke se je trudil posebno društveni predsednik g. Brulc, posestnik v Št. Jerneju, kateremu je pomagal celotni društveni odbor. Tehnično razvrstitev pa je vodil g. podpolkovnik E. Ravnihar, poveljnik državne žrebečarne na Selu pri Ljubljani, s podrejenim mu počtom.

Dirko so počastili s svojo navzočnostjo gg. poverjenik za kmetijstvo Fr. Demšar, dvorni svetnik dr. Vrtačnik, okrajna glavarja Svetec in dr. Vončina, ravnatelj grmske kmetijske šole inž. Vedernjak, višji vinarski nadzornik Boh. Skalický in še mnogo druge gospode.

Konjske dirke so se vršile v Št. Jerneju že pred 30 leti, vselej sredi meseca septembra, toda so leta 1902. prenehale, ker so izostale razne subvencije in ker se merodajni faktorji niso za povzdigo konjereje več tako zanimali, kakor bi bilo potrebno. — Šele lansko leto je konjski šport po prizadevanju g. J. Brulca zopet oživel in mi upamo, da se bodo prirejale odlej zopet vsako leto tako lepe dirke, kakršna je bila letošnja.

Rezultati letošnje dirke so bili taki-le:

I. Za tri- do štiriletne konje: Prijavljeni štirje, od teh: 1.) Alojz Mencin v Drami, 2.) Anton Krevs v Prečnji, 3.) Anton Šebela v Št. Jerneju, 4.) Fr. Rebselj v Št. Jakobu.

II. Za pet- do desetletne konje: Prijavljenih sedem, od teh: 1.) Janez Bobič v Gradišču, 2.) Franc Furar v Šmalčji vasi, 3.) Vinko Bon v Krškem, 4.) Franc Luzar v Grobljah 12.

III. Za čez 10 let stare konje: Prijavljenih enajst, od teh: 1.) Anton Springer v Mirni peči, 2.) Ignacij Krhne v Mihovici, 3.) Franc Mevželj v Mokronogu, 4.) Franc Koprivnik v Veliki vasi.

IV. Dvovprežna dirka za vse konje, ki so last kmetov: Prijavljenih sedem, od teh: 1.) Janez Bobič v Gradišču, 2.) Janez Mevželj v Mokronogu, 3.)

Anton Krevs v Prečnji, 4.) Vinko Bon v Krškem.

V. Jahalna dirka: Prijavljenih dvanajst, od teh: 1.) Franc Blažič v Zdinji vasi, 2.) Jožef Brulc v Št. Jerneju, 3.) Anton Krevs v Prečnji, 4.) Martin Šbilj v Mokronogu.

Smotreno delo čeških agrarcev v vojni.

Ko smo si na binkošno nedeljo ogledovali razstavo in premovanje živine v kmetijski razstavi v Pragi, nas je spremljalo poleg češkega kmetijskega ministra precejšnje število raznih strokovnih referentov.

Gospod minister in sekcijski šef sta nam podala o stanju živinoreje na Češkem zanimive podatke, ki jih naj tu navedemo.

Razstavljena živina je bila samo iz Češke, ker se Moravska in Slovaška nista smeli udeležiti razstave spričo tam vladajoče bolezni na gobcu in parkljih.

Razstavljene živali, več sto, so bile vse ene, in sicer bernsko-hanaške pasme, toda dveh sličnih barv, svetle rumene in temnejše rdečaste. Bernsko-hanaška pasma je nastala s smotrenim križanjem domače hanaške pasme z bernsko (švicarsko) pasmo in se je izkazala vsled svojih dobrih lastnosti za češke razmere kot najprikladnejša.

Ker je pasma konstantna (stalna), jo imenujejo dandanes Čehi češko rumeno in češko rdečo pasmo. Da je ta pasma za Češko najprikladnejša, so češki veččaki spoznali že pred vojsko in njih edina želja je bila, češko živino izenačiti, to je vso zmešnjavo raznovrstnih pasem iztrebiti in obdržati le eno, namreč češko rumeno in češko rdečo pasmo. Prišla je vojna in z njo vojne dajatve. Bogata in v Avstriji osovražena Češka je bila k rekvizicijam pritegnjena bolj kot vse druge avstrijske dežele. Oddajati je morala velikanske kontingente živine za vojaštvo, pri čemer so utrpeli češki živinorejci 19 milijard kron škode.

Dobavo živine je vzela v roke — kakor pri nas — dežela, oziroma deželni kulturni svet. Toda Čehi, zavedni agrarci, so zlo, katero jih je z vojnimi dajatvami zadelo, znali obrniti v doseg svojega ideala, izenačenja živine. Pobirali so posledno le živali za Češko neprikladnih pasem in puščali le najlepše živali češke rumene in češke rdeče pasme. Po vojski so uvažali kladno živino iz inozemstva, največ iz Jugoslavije; od domače živine se je smelo klati le tisto, kar ni odgovarjalo stavljenemu cilju, vse ostalo pa se je moralo vzrejati. In uspeh? Danes ima Češka prav toliko živine kot pred vojsko, ima pa v vsej deželi samo eno pasmo, in sicer potomce najlepših izbranih živali bernsko-hanaške pasme. Korist od tega ima ne samo kmet, ampak ves narod. Tako dela umen in zaveden sirokovnjak in agrarec.

Pa pri nas? Tudi pri nas je vzela dobavo živine za vojaštvo dežela, to je deželni odbor, v svoje roke. A kako se je postopalo pri rekvizicijah živine pri nas? Živali, četudi najlepše, so se brez vsakega sistema in usmiljenja rekvirirale in gorje tistemu, ki ni trobil v klerikalni rog. Zadnji rep je šel iz njegovega hleva. Dežela je naredila z dobavo ogromne, milijonske dobičke, ki bi se bili — po predpisu — morali uporabiti za povzdigo kranjske živinoreje.

In kako so pospeševali našo živinorejo? Šusteršič je kupil na dolg v švic 600 krav in ta dolg — okoli sedem milijonov kron — visi še danes nad glavo kranjskih davkoplačevalcev kot Damoklejev meč. Plačal ga bo po večini tisti, ki so ga odirali pri rekvizicijah, namreč kmet. Lep, masten profit si je pa klerikalna gospoda lepo razdelila med seboj in svoje »zavode«.

Tako je delala klerikalna gospoda za naše kmetijstvo med vojsko in tako bi delala še danes, ako bi se je zaveden kmet ne otrešel.

IVAN ŠKARJA:

Draginja.

(Dalje.)

Potrebščina države za plače njenih uslužbencem je ogromno narasla, kar je gotovo nesporno; splošno znano

utegne biti tudi, da navzlic temu prejemki državnih uslužbencev, zlasti tistih z višjo kvalifikacijo in daljšo službeno dobo, zastajajo za plačami enakovrstnih zasebnih uslužbencev; jasno pa je, da to nesorazmerje trajno ne more ostati, kajti dobro kvalificirane moči, če ne branijo druge razmere, zapuščajo slabo plačano državno službo in iščejo boljše plačano nedržavno službo, oziroma samostojnost. Dobrega pomladka ne bo. To bo v škodo državi in upravi, ki bo morala vsaj zenačiti prejemke vseh svojih uslužbencev s plačami istovrstnih privatnih uslužbencev. Verjetno je torej, da bo morala država še zvišati skupne personalne izdatke in iskati pokritje povišja pri davkoplačevalcih, kar bo pomenilo zvišanje splošne draginje.

Da so narasli tudi stvarni izdatki države, ni potreba dokazovati, kajti, navišanje cen vsem potrebščinam čuti državni gospodarstvo prav tako kakor vsako zasebno gospodarstvo.

Mnogoletna vojna je uničila ogromne množine državne lastnine, tako premišle kakor nepremišle. Pomislimo samo na orožje in druga bojna sredstva, opremo vojaštva, železnice s stavbami in voznim parkom, ceste, mostove itd. Vse to se mora nadomestiti. Država ima ogromne vojne dolgeve, katere je treba amortizirati, in obveznosti nasproti invalidom in družinam padlih braniteljev domovine. Vse te milijarde morajo plačati davkoplačevalci, torej v prvi vrsti državljani, kajti lastno premoženje države (državna zemljišča in podjetja) ne daje toliko čistega donosa, da bi moglo bistveno zmanjšati tisti del državne potrebščine, katero morajo pokriti davkoplačevalci v obliki davkov in pristojbin. Ta državna bremena so vsled večletnih vojsk tako narasla, da se jih tudi ni moglo rešiti samo s prispevki relativno premožnih slojev, ki bi jih sicer mogli vsaj deloma prevesti na druge sloje. Nemogoče je torej ogniti se potrebi, da vsakdo izmed nas, naj ima premoženje ali ne, naj živi v obliki ali pomanjkanju, mora prepuščati od svojega letnega dohodka državi za njene potrebščine večji del kakor pred vojno. Sprizniti se morajo torej vsi nepremožni sloji, kakor uradniki in delavci, z dejstvom, da je za sedaj nemogoče, da bi v celoti dosegli tako ugodne življenjske pogoje, kakor so jih imeli pred vojno. Zahteve duševnih in manualnih delavcev, da se jim priznajo takšne realne plače ali mezde, kakršne so imele pred vojno, torej tolikšne plače ali mezde, da si bodo mogli z njimi kupiti, oziroma pridobiti isto množino in kakovost dobrin kakor pred vojno, so za sedaj neizpolnive. Vsi se moramo torej omejiti v svojih življenjskih zahtevah, dokler skupnost potrebuje tolikšen del dohodkov posameznika, ako ni moglo zvišati sorazmerno dohodkov vsakega posameznika.

Nekoliko se pač da izboljšati gnetni položaj gospodarsko šibkejših z davčnimi reformami. To bi se bilo moglo morda tekom dveh let po ujedinitvi izvršiti, če bi bila vlada in ljudski zastopniki svojo skrb posvečali v prvi vrsti ureditvi gospodarskih vprašanj; ker pa se je to opustilo, oziroma se še opušča, imajo gnetno škodo vsi gospodarsko šibki sloji, pred vsem uradništvo, delavstvo in mali posestniki, ki skupaj tvorijo bržkone večino prebivalstva, korist pa gnetno dobro situirani, ki bi v razbremenitvi širokih plasti naroda morali biti bolj obremenjeni z državnimi davki. Ker namreč nimamo in zbog drugih skrbi vlade in ljudskega zastopstva nismo utegnili uveljaviti enotne podlage za reformo davčnih davkov, baziranih v prvi vrsti na dohodke posameznih gospodarstev, je bila država prisiljena iskati kritje rastočih bremen v zvišanju indirektnih davkov, trošarine, carine, pristojbin, železniških in poštinskih tarif, kar je sicer hitreje izvršljivo kakor enotna reforma dohodninskih davkov, a je spravilo po eni strani vse narodno gospodarstvo v krizo, po drugi strani pa razmeroma enako obremenilo gospodarsko šibke kakor močne v škodo prvih in na korist drugih. Kajti ob sedanjih ureditvah mora uradnik ali delavec ali mali posestnik približno toliko plačevati na konsumnih davkih (n. pr. pri sladkorju, soli, tabaku itd.) kakor velepodjetnik ali veleposeseznik, dasiravno je plačilna zmožnost prvih redoma neprimeroma manjša. Ta socialna krivica se mora odpraviti na ta način, da čim prej preuredimo davčni sistem tako, da bo država porazdelila davčna bremena v čim najvišji meri po dohodkih posameznih gospodarstev, torej po njih plačilni zmožnosti. Revnim slojem, zlasti malim gospodarstvom s številno družino, bo taka reforma znatno izboljšala življenjske pogoje. Za reforme v tem zmislu bodo na vsak način morale dati iniciativo tiste politične stranke, katerim se prištevajo v prvi vrsti gospodarsko šibki razredi naše družbe.

Enak vpliv na visokost draginje in na število državnih nastavljenecv in

vojakov ima tudi število drugih slojev, ki ne sodelujejo direktno pri procesu produciranja, toda prejemajo svoje dohodke posredno iz vrednosti celotne narodne produkcije, n. pr. izvrševalci zdravniškega, duhovniškega, odvetniškega, notarskega poklica. Kajti v narodnogospodarskem pogledu, in sicer glede izvora njihovega dohodka, je razloček med prvo in drugo skupino ta, da pobira za vzdrževanje oseb prve skupine država prispevke v obliki davkov in pristojbin, pripadniki druge skupine pa si ustvarjajo redoma svoj dohodek neposredno in samostojno, brez posredovanja države kot službenega gospodarja.

Iz povedanega sledi, da je med višino celotne narodne produkcije, oziroma konsuma, in med višino cen produktov (draginjo) vzročna zveza. Povišanje celotne produkcije, ako so druge somerodajne okoliščine neizpremenjene, pomenja zvišanje ponudb produktov in padanje cen; zmanjšanje celotnega konsuma pod spredaj navedenim pogojem provzroči preostanek in vsled tega tudi zvišanje ponudb produktov in padanje cen.

Ali in v kolikšni meri je v tem pogledu mogoče doseči padanje cen ali zmanjšanje draginje, je zavisno od splošnega razumevanja problema in od pripravljenosti posameznikov, podrediti svoj osebni interes obtemu blagru; odločilnega pomena so torej inteligenca in izobrazba ter poštenostnost državljanov. Posameznika vreden vzgled je v tem oziru dalo nemško delavstvo, ki je po časniških vesteh v splošnem interesu sklenilo prostovoljno delati preko določenih dnevnih delovnih ur, da se zviša produkcija. Nasproten pojav pa beleži n. pr. za naše kraje dnevnik »Jutro« z dne 27. decembra 1920, ki, govoreč o padcu premožne produkcije, konstatira, da je izkopal vsak delavec povprečno na dan, in sicer v pregovorniku:

v Trbovljah pred vojno 680 kg, lani 360 kg;
v Zagorju pred vojno 900 kg, lani 480 kg;
v Hrastniku pred vojno 790 kg, lani 440 kg;
v Ojstrem pred vojno 890 kg, lani 680 kg.

Pri tem seveda ni izključena možnost, da so ta padec produkcije provzročila celoma ali deloma dejstva, neodvisna od volje delavstva v teh pregovornikih.

Nasprotno pa je narasla produkcija v državnem pregovorniku v Velenju meseca januarja 1921. na 880 kg na delavca in štito.

To premišljevanje utrjuje prepričanje, da bomo našli izhod iz draginje, ako bomo več producirali in manj konsumirali, kar je bivši italijanski ministrski predsednik Nitti v svojih javnih govorih ponovno priporočal Italijanom. Splošno to spoznanje sicer še ni prodorilo, zlasti ne pri nas; ako se bližamo danes znižanju cen, je povod temu v prvi vrsti znižanje konsuma; v nekatere države so konsumenti zavedno in organizirano omejili kupovanje, oziroma konsum, in tako dosegli znižanje cen; pri nas je, kakor se zdi, vzrok zmanjšanja konsuma pred vsem manjša plačilna zmožnost konsumentov in morda šele v drugi vrsti zavedna, po cilju uravnana omejitev konsuma. Uspeh pa je končno isti.

Omenjeno je že bilo, da so cene proizvodov, od katerih je odvisna draginja, v direktnem razmerju tudi z varovalnostmi in obrestno mero. Podjetnik in delavec, ki plačujeta zavarovalnino za primer bolezni in nesreče, iščeta povračilo, prvi v ceni proizvodov, drugi v mezdah, torej posredno tudi v ceni proizvodov.

Podjetniku, ki je vložil lastni ali izposojeni kapital, se mora le-ta obrestovati, in sicer tako visoko, kakor bi se mu obrestoval, če bi ga drugje plodno in varno naložil, odnosno če si ga je moral izposoditi, kakor ga mora sam obrestovati. Te obresti torej podjetnik vračuna, kolikor ga ne omejuje konkurenca. Bančni kredit, ki pride za industrijo, trgovino in obrt, če ne izključno, pa vsaj v prvi vrsti v poštev, je danes, kakor znano, silno drag. Za vzrok se navaja pomanjkanje denarja. Višina obrestne mere za kredit res potrjuje tako trditve; na drugi strani pa je pojav, namreč silno nizko obrestovanje vlog, ki nasprotuje taki trditvi. Ako dobe banke navzlic temu, da so v primeri s predvojno dobo vložene pri nas ogromne glavnice v nova podjetja, še vedno toliko denarja, da se lahko drže sedanje nizke obrestne mere za vloge, bi se moglo pri površni sodbi trditi, da je dovolj denarja. Seveda bi bilo za točno sodbo treba vedeti, kolikšna je pri tem udeležba inozemskega kapitala, in kakšno je razmerje sedanje in predvojne (normalne) množine in potrebe denarja na današnjem ozemlju naše države.

(Dalje prihodnj.)

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Pozor vinogradniki!) Ker sta pričela napadati grozdje plesnoba in tudi že palez, svetujem: Poškropite takoj in temeljito grozdje z galico, kateri ste pridelali na 100 litrov za apnom še po 1 kg salodina. Kadar nastane trajno solnčno vreme, tedaj požveplajte še grozdje dobro s fino zmletim (ventiliranim) žveplom! — B. Skalkič.

(Nove takse.) Za koncesijo prodaje tobaka, cigaretnega papirja, poštinih in kolkovnih vrednotnic se plačuje v Ljubljani in Mariboru 50, v ostalih mestih 20, v trgih 10 in po vaseh 5 dinarjev. Invalidi plačujejo le polovico. Taksa za vsako igro kvart ali domin ostane neizpremenjena in znaša po 5 dinarjev. Konzularne takse v tujini, ki jih je treba plačevati našim konzulatom, znašajo: Za vsako sestavo pogodbe se plačuje poleg takse od pravnega posla ali listine 20, za odpoved pogodbe 10, za sestavo protokola 10, za vpis v notarsko knjigo od pole 20 in za potrditev pogodbe 5 dinarjev. Plačuje se: za sestavo oporoke: v pisarni 20, izven pisarne pa 50 dinarjev od pole; za akt o otvoritvi oporoke 20 dinarjev; za sestavo generalnega poveljstva 20, posebnega 40 dinarjev; za sestavo inventarja od pole 30 dinarjev; za uradno zapečatbo trgovine 10 dinarjev.

(Zlati zaklad naše Narodne banke) se je pomnožil za 10 milijonov zlatih dinarjev.

(Naša valuta) pa vseeno pada. Vzrok temu je precej jasen. Bliza se žetev, ko bo naša država izvozila za milijone in milijone pridelkov. Tuje banke, ki s tem računajo, hočejo zato pritisniti našo valuto kolikor mogoče nizko, da bi tako čim najceneje kupile naše pridelke. Tako nas sleparijo tuji povsod.

(Nakup žrebičkov in žrebecv.) Poverjeništvu za kmetijstvo namerava kupiti o priliki premovanj na Kranjskem in Štajerskem letošnje žrebičke in starejše žrebce toplotkrvne in mrzlotkrvne pasme za državno žrebetišče. Oziralo se bo le na prvovrstna žrebca z dokazanim rodod, na kar se konjereji opozarjajo ter vabijo, naj se udeležijo premovanj polnoštevilo.

(Hmelj.) Zatec (Češkoslovaška republika), dne 2. julija 1921. Neugodno vreme v prvi polovici meseca junija je zadrževalo hmeljsko rastlino v razvoju. Šele osem dni imamo ugodnejše vreme, katero bo hmelju zopet v prid. Stanje hmeljskih nasadov se sedaj lahko označi vobče kot srednje dobro. — Zgodaj obrezani nasadi že cveto, vendar je hmeljskemu cvetu stanovitno ugodno vreme neobhodno potrebno. V nekaterih nizkih legah se je vsled mraza hmeljska ušica zopet pomnožila in se je je treba braniti s škropljenjem. Dejstvo ostane, da se je stanje hmeljskih nasadov v primeru s stanjem meseca junija poslabšalo in da ni več upanja na dobro letino. Hmeljski trg je zadnjih osem dni zopet nekoliko oživel. Hmelj se je prodajal po 2000 do 2500 č. K za 50 kg. Končno razpoloženje je zelo čvrsto, cene pa se po malem dvigajo. — Zveza hmeljarskih društev.

(V Skoplju) se odpravi trgovska in obrtniška zbornica.

(Število naših bankovcev) se je v zadnjem tednu zopet znižalo za 21.907.245 dinarjev. Valuta pa pada dalje. Vzrok je pojasnjen že spredaj.

(Na Francoskem) se dvigajo cene vinu, ker se pričakuje neugodna letina.

(Letina riža) kaže v Italiji zelo slabo.

(Dohodki tobačnega monopola na Poljskem.) V letu 1920. je prejela poljska država od tobačnega monopola 1.410.249.392 poljskih mark čistega dobička.

(Stavka angleških rudarjev,) ki je grozila, da ustavi vsled svoje razsežnosti vse gospodarsko življenje Anglije, je končana.

(Industrija usnja v Italiji) se nahaja v težki krizi. Mnogo tvornic za čevlje je zaprtih in polovica delavcev je brez dela. Enako trpi tudi

strojarska industrija. Kriza laške industrije se opaža v vseh panogah.

(Grška valuta je silno padla.) Pred povratkom kralja Konstantina na Grško se je dobil en angleški funt za 30 draham. Danes pa velja angleški funt že 80 draham. Padec drahme se bo najbrže nadaljeval, ker se neuspehi Grkov v Mali Aziji vedno večajo.

(Bogastvo Rusije.) Iz Odese poročajo, da ima Rusija pripravljenih 11 milijonov koz, ki jih hoče zamenjati za industrijsko blago, predvsem za poljedelske stroje in orodje.

(Boljševiško gospodarstvo) predločuje jasno te-le številke: ob začetku vojne je imela Rusija bankovcev za dve in pol milijarde, dne 1. novembra 1917. za 22 in pol milijarde, dne 1. januarja 1918. za 27 milijard, dne 1. januarja 1919. za 61 milijard, dne 1. januarja 1920. za 224 in pol milijarde in dne 1. januarja 1921. pa že za 1.168 in pol milijarde rubljev. Dobro tiskajo!

(Sovjetska vlada) je ponudila švedskemu konzorciju monopol za vžigalice. Tako se bore proti kapitalizmu ruski čifutski boljševiki! Ruski kapital so uničili, sedaj pa lezejo pod jarem tuje kapitala.

(Na svetu je preveč bombaža,) tako pravijo strokovnjaki. Ampak cene se vseeno nočejo znižati. Temu pa je vzrok to, ker je na svetu premalo poštenjakov.

Obrtnik.

Iz Novega mesta.

V proslavo sprejetja ustave je priredila zavedna metropola Dolenjske v soboto dne 2. julija med 9. in 10. uro zvečer lepo uspelo bakljado. Pri tej priliki je tudi nastopila godba »Obrtnega društva«, ki šteje danes že do 40 godcev. Pred magistratom, po glavni ulici in pred glavstvom je odigrala godba nekoliko skladb in z njimi ponovno dokazala lep napredek.

Novo mesto je imelo že od nekdaj svojo godbo, in sicer godbo meščanske garde, ki pa je prestala z nastopom Jugoslavije. Kot zadnji spomin njene slave je ostala dragocena zastava, ki je shranjena v mestni hiši in ki bo pričala še poznim rodovom o časih, ko se ji je morala izkazovati ista čast kakor vojnim zastavam. Z gardo vred je zginila tudi njena godba, ki je bila znana širom Slovenije.

Godba ima svojo privlačno moč in ni življenja in pravega veselja, če se ne oglašé lepo ubrani glasovi godbe. Zategadelj so poizkušali tudi Novomeščani, da bi obdržali godbo meščanske garde pri življenju, toda vsi poizkusi so se izjalovili. Tedaj se je lotilo zadeve agilno »Obrtno društvo« in godba je bila rešena. Društvo je prevzelo godbo v svojo upravo in z letošnjim novim letom je pričel g. Puš poučevati do 30 mladih mož ter dosegel z njimi v kratkem času tako lepe uspehe, da so mogli njegovi godbeniki pri procesiji na Telovo že javno nastopiti. Danes šteje godba že 40 mož in njen temelj je trden in obstoj ji je zagotovljen. Poleg tega ima godba tudi še 16 mož brojev naraščaj, tako da bo mogla v nepredolgem času razpolagati s 60 godci.

Godba more na ta način ustreči vsakomur, vsled česar jo vsakemu, zlasti še obrtnikom prav toplo priporočamo. Godba je jasno popolnoma nestransko ustanova, ki pozna samo glasbene interese. Ona more sodelovati pri vsaki prireditvi, pa naj ima le-ta že kakršenkoli strankarski namen in značaj.

Še enkrat: Obrtniki! V Novem mestu Vam je na razpolago cenena in dobra godba »Obrtnega društva«. Podpirajte jo in na vseh Vaših prireditvah naj igra edino ta godba! Svoji k svojim!

Ker pa je doseglo »Obrtno društvo« z ustanovitvijo svoje godbe tako lepe uspehe, zato bi bilo dobro, če bi reorganiziralo »Obrtno društvo« tudi naše »Gasilno društvo«, ki bo praznovalo čez dve leti svojo 50letnico.

Prepotrebno in prekorišno »Gasilno društvo« bi si bilo že davno

lahko zgradilo svoj gasilni dom, če ne bi manjkala dobra volja pri onih, ki so imeli vso stvar v rokah. Poleg dobre volje ali prav zaradi nje pa je manjkal tudi pravi demokratizem in nikdar se niso upoštevale želje izvršujočih društvenih članov. Čudno tedaj ni, če zaradi tega društvo dandanes le bolj živetari, do čim bi moglo pod vodstvom socialnomislečnih ljudi sijajno uspevati.

Svoje dni je bilo ustanovljeno v Kandiji deloma iz potrebe, še bolj pa iz strankarskih ozirov »Gasilno društvo«, ki je uživalo posebno naklonjenost nekdanjega deželnega odbora. Vzlic temu pa vlada dandanes med člani obeh društev najboljša razumevanje.

Zato ni čudno, če se je sprožila zadnje dni misel, naj bi se obe društvi ujedini. Nobeno društvo nima shrambe za orodje in jasno je, da bi se shramba z združenimi močmi dala lažje doseči. Ker pa se sme tudi upati, da se v doglednem času spoji Kandija z Novim mestom, bi bila združitev še bolj razveseljava.

Pri obeh društvih so končno izvršujoči člani po veliki večini rokodelci-obrtniki, ki niso pri društvu samo za parado, temveč za dejansko pomoč bližnjiku. Zato je »Obrtno društvo« poklicano zastaviti v tem oziru svojo prijateljsko besedo in prepričani smo, da se mu posreči doseči tudi v tej zadevi popoln uspeh.

S tem pa storimo obrtniki zopet pomemben korak naprej v boljšo in prijetnejšo našo bodočnost.

M. Malovič.

Obrtniške vesti.

(Shod obrtnikov v Slovenski Bistrici.) ki je bil v nedeljo dne 10. julija, je sijajno uspel in bil istočasno lepa manifestacija slovenskih obrtnikov. Shoda se je udeležilo do 150 obrtnikov in zastopane so bile vse važnejše obrtniške organizacije. Častno pa so bili zastopani tudi državni uradi. Izmed posameznih zastopnikov naj omenimo: Finančno ministrstvo sta zastopala delegat finančnega ministra g. dr. Šavnik in svetnik g. dr. Rant; ministrstvo za trgovino in industrijo g. dr. Murnik; trgovsko in obrtniško zbornico g. dr. Mohorič; obrtno združenstvo komisar g. Založnik; Zvezo južnoštajerskih obrtnih zadrug g. Rebek iz Celja, Zvezo kranjskih obrtnih zadrug g. E. Franchetti; Zvezo mariborskih obrtnih zadrug g. Smrekar; Obrtno organizacijo za Slovenijo in Obrtno društvo v Novem mestu tovariši Ogrič; Savez hrvatskih obrtnikov v Zagrebu g. Lesnik. Daje so bila zastopana: Obče slovensko obrtno društvo v Celju, Trgovsko obrtno društvo v Ormožu in Slovensko obrtno društvo v Mariboru; skupno 80 obrtniških in trgovskih zadrug z nad 120 delegati. — G. L. Rebek je shod otvoril ter mu tudi predsedoval. Najprej je poročal g. delegat dr. Šavnik o finančah, davkih in carini. Med drugim je naznanil, da je dobil izporočilo ministrstva za finance, da se bodo zopet uvedle davčne komisije, v katerih bodo zastopani tudi mali obrtniki, kar so zborovali z veseljem vzeli na znanje. Drugi poročevalec je bil g. dr. Mohorič, ki je prav strokovnjako razlagal državni proračun in njegove dohodke in izdatke ter težko finančne uprave. Posebno, kar se tiče enotnega davka, je podal jasno sliko. Pri tretji točki, tičeči se sestave enotnega obrtnega zakona, se je prečitalo poročilo dr. L. Štempharja iz Ljubljane. — Gosp. I. Kobal iz Kranja je poročal o pomenu in namenu obrtnih zadrug in društvenih organizacij ter upravičeno grajal nedelavnost obrtnišva na tem polju. G. I. Založnik iz Celja je poročal o vzgoji obrtniškega naraščaja. O vajeniških domovih, kateri so v vseh obrtniških centrih prepotrebni in katerih ustanovitev naj bi vlada krepko podpirala, je poročal g. E. Franchetti. O svobodi dela je poročal g. L. Rebek ter temeljito obsodil nezmislne odredbe glede osem- in deseturnega delavnika, kar je obrtništvu le v škodo. K besedi se je oglašil tudi g. J. Lesnik iz Zagreba in razmotril o ustroju in sestavi novega obrtnega zakona z ozirom na razne pokrajine Jugoslavije, za kar je žel burno odobravanje. Pripominjamo, da so tozadevno podala dolenjska obrtna društva in obrtne zadruge trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani obširno spomenico glede sestave novega obrtnega zakona že pred več kot pol letom, kar naj bi se pri sestavi novega zakona upoštevalo. K poročilu g. Kobala je

govoril g. Smrekar iz Maribora ter spodbil na zborovalce, da bi se zavzeli za ustanovitev za obrtni stan prepošrednih gospodarstev in kreditnih združenj. Na predlog g. Franchettija je bilo z osirom na poročilo g. Lesnika sklenjeno, da pošljejo vse obrtne zadruge v 30 dneh svoji zvezi naslove zastopnikov, izvoljenih v odbor za sestavo in pripravo izenačenja obrtnega zakona. (Zakaj ne tudi obrtna društva?) Končno so se prečitale še obširne in važne tozaševne resolucije. Po še nekaterih debatah se je uspelo zborovanje zaključiti.

(Obrtniki občine Šmihel-Stopiča) priidite v nedeljo dne 24. t. m. vsi na volišče! Nibče naj ne ostane doma! — Obrtna organizacija za Slovenijo v Novem mestu.

(Obrtno društvo za Zgornjo šiško in okolico) bo imelo svoj ustanovni občni zbor v nedeljo dne 17. julija ob 3 popoldne v gostilni g. Antona Štruklja (po domače pri Zibetu). Na zboru bodo govorili poročevalci obrtniških organizacij. Obrtniki in mojstri brez razlike na strankarsko pripadnost, pridite na zbor, da izvajemo pravice teptanemu obrtniškem stanu! — Pripravljali odbor.

Poslano.

U 243/21-2.

V kazenski stvari o zasebni obtožbi g. Ivana Ažmana, posestnika v Hrašah št. 20 pri Lescah, proti Janezu Vestru, posestniku v Zagoricih, Jakobu Kokalju, posestnikove mu bratu v Zagoricih, Jožefu Kokalju, posestniku v Zagoricih, in Urški Podobnikovi, služkinji v Zagoricih, zaradi prestopka zoper varnost časti, so sklenile stranke pri glavni razpravi dne 1. julija 1921. sledečo

poravnavo:

Obtoženci so izjavili:

«Pripravljeni smo objaviti tekem 8 dni v časopisih „Domoljub“ in „Kmetijskem listu“ enkrat na svoje stroške sledečo

izjavo:

«Podpisani izjavljamo, da ne moremo gospodu Ivanu Ažmanu, posestniku v Hrašah pri Lescah, očitati in mu tudi ne očitamo, da bi bil pri g. Janezu Vestru, posestniku v Zagoricih, o priliki, ko je pri njem

kuhal žganje, ukradel steklenico žganja, kakor je bil osumljen v „Odprtem pismu“ v „Slovencu“ št. 103 iz letošnjega leta od g. Mihaela Iskre.

Janez Vestar s. r. Jakob Kokalj s. r. Jožef Kokalj s. r. Urška Podobnik s. r.

Zavežemo se tudi poravnati vse sodnijske stroške; vse v osmih dneh, da ne bo izvršbe.»

Kr. okrajno sodišče v Radovljici, oddelek III., dne 2. julija 1921.

Odprto pismo g. Mihi Iskre, posestniku v Hleboch.*

Na Vaš poziv z dne 8. maja Vam odgovarjam danes zadnjič, da Vam dokazem, da ste padli Vi, ki ste s svojim napadom hoteli skopati jamo meni, sami v njo ali še pravilneje v Vehovčev klub, ki je pridobil s tem zopet novega člana.

* Za vsebino tega pisma je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Po svojem zastopniku sem Vam pisal, da mi naznanite ljudi, ki so trdili pred mojim pozivom in po mojem pozivu v „Jutru“ o meni Vaše sumnje. Bili ste tako »dobri« in mi jih naznanili. Zato sem jih poklical pred kazensko sodišče in v današnjem »Kmetijskem listu« morete čitati njih izjavo.

Vem, da Vas je napotilo do tega koraka samo sovraštvo do mene in pa par Vaših najboljših prijateljev, ki so Vas vozili s kočijo naokoli, ko ste hodili na Bled zvonit čudodelni zvon, da bi Vam Bog pomagal uničiti tega »samostojnega medveda« ali ga pa vsaj politično ubiti.

Vedite pa, g. Iskra, da Vam bo dal ta, ki ste ga na tako nesramen način pozvali, priliko, da pokažete svojo modrost pred porotnim sodiščem. Jezo kuhate nad menoj in vsak moj korak zasledujete, odkar sem Vam izpodbil stolček predsednika »Kmetijske družbe«, kar ste bili nekaj več kot 24 ur. Sem še danes teh misli, da Vi niste zmožni voditi tega mesta, kakor tudi jaz ne,

ker oba sva izvršila le trgovsko akcijo demijo na enorazrednici v Lescah. Bilo pa ne bi niti »Kmetijski družbi« v čast, če bi bili Vi njen predsednik, že zaradi tega, ker Vas ni niti Vaš g. tast priznal za gospodarja, dasi ste že 8 let pri eni in isti mizi z njim. Kadar Vas pa naredi Vaš tast za gospodarja, tedaj Vas bomo volili, to da ne za predsednika, ampak le za spovednika grešnikov v nasprotnih strankah.

Svetujem Vam pa, da drugič pometete najprej po znanem pregovoru pred svojim pragom in ko boste do dobrega očistili vse stene v SLS, tako da ne bo na njih nobenega mrčesa več, potem pa Vas vzamemo tudi mi samostojni, da polovite vse mrčes pri nas in ga znosite na smetišče.

Toliko v Vam vednost in spoznanje, da niste naleteli na pravega. Ker ste me torej tako lepo pozdravili, zato pa se vidiva še pred poroto.

S kmetiskim pozdravom

Ivan Ažman s. r.

Vabilo na občni zbor.

Splošna gospodarska zadruga na Zdobah prvi občni zbor v nedeljo dne 31. julija t. l. po prvi sv. maši v šolskem poslopju. Na občni zbor se vabijo s tem vsi člani zadruga. Dnevni red je razviden v sadružni trgovini.

Odbor načelnštva.

Žepne, stenske, mhalne, kuhinjske ure, budiljke, zlatino in srebrnino

kupite najceneje pri trvdki

Ivan Pakiž

v Ljubljani, Stari trg št. 20.

Za sedanjo setev

priporočam ajdo, koruzo, grahor in rdečo deteljo.

Fran Pogačnik

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36.

Lepo posestvo

je zelo poceni na prodaj.

Oddaljeno je eno uro od Gornje Radgone, ima krasno lego ter obstoja iz gošpke hiše, viničarja, približno treh orlov vinograde, treh orlov nji, treh orlov gozda in treh orlov sadonov. Več pove gostilničar Albert Horvat v Gornji Radgoni.

Kupujemo suhe gobe

ter pripomočemo vsakovrstna semena za poletje in jesen

Sever & Komp.

v Ljubljani, Wofova ulica št. 12.

Proda se bencin-motor

6 H. P.

stoječ na vozu s cirkularno žago, pripravljen tudi za poljska dela.

Pojasnita daje A. Drame v Ljubljani, Zebjak št. 2/II.

Hlode

smrekove, mecesnove, borove, hrastove in druge kupuje po najvišjih cenah trvdka

Lavrenčič & Co.,

lesna industrija in trgovina

Ljubljana,

Dunajska cesta št. 47.

ROLOMAZ, črn ali rumen,

najtinejše kakovosti, plavajoče blago, je prišel zopet izdelovati po daljšem presledku trvdka

GOLOB & Ko.,

tovarna kemičnih izdelkov na Višni pri Ljubljani.

Dobiva se začasno v sodih z okoli 200 kg. Cena 11 kron za kilogram s sdom vred (brutto za netto) franko postaja Ljubljana.

Trgovina z železnino

Erjavec & Turk

„pri zlati lopati“

v LJUBLJANI, Valvazorjev trg št. 7

nasproti križanske cerkve (prej Hammer-

schmidt-Mühleisen).

Zaloga cementa in karbida.

POZOR!

!! Velikanska prodaja !!

Vsled ugodnega nakupa novega blaga v inozemstvu prodajam vse v zalogi se nahajajoče blago, kakor: moško in žensko sukno, kambrike, tiskovino, belo in rjavo platno, hlačevino, perilo, svilene rute itd., po izredno znižanih cenah.

Vsakomur bo v lastno korist, ako si čim prej ogleda moje bogato zalogo, ker se bo prepričal, da so cene mnogo nižje nego drugje. Postrežba točna!

Za obilen obisk se priporoča

A. DROFENIK

„pri soincu“

== v CELJU, Glavni trg. ==

POZOR!

LANIŠČE

godeno in negodeno, kupi v vsaki množini Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica Anton Sinkovec, Kranj-Grosuplje.

== Ponudbe je nasloviti na tovarno na Grosupljem. ==

Tkalci platna!

Vsako vrsto lanene preje dobite v poljubnih množinah pri Mehanični vrvarni, terilnici in predilnici Anton Sinkovec, Kranj-Grosuplje.

Vprašanja je nasloviti na tovarno na Grosupljem.

Velika zaloga gumijevih trakov za cepljenje trt.

Po najnižjih dnevnih cenah jih nudi na drobno in na debelo

M. Kuštrin v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20, telefon št. 470.

Podružnica v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 9.

Za trgovce poseben popust.

Edina razprodaja vseh vrst specialnega

mavca (gipsa)

za vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev tvornice Stanz, Kindberg, Semmering, Schottwien, Puchberg, Anseewiese i. dr. nudi po najnižji ceni iz svojih zalog v Ljubljani, Osijeku, Novem Sadu in Zemunu KOSTA NOVAKOVIČ, veletrgovina mavca v LJUBLJANI, Židovska ulica št. 1.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

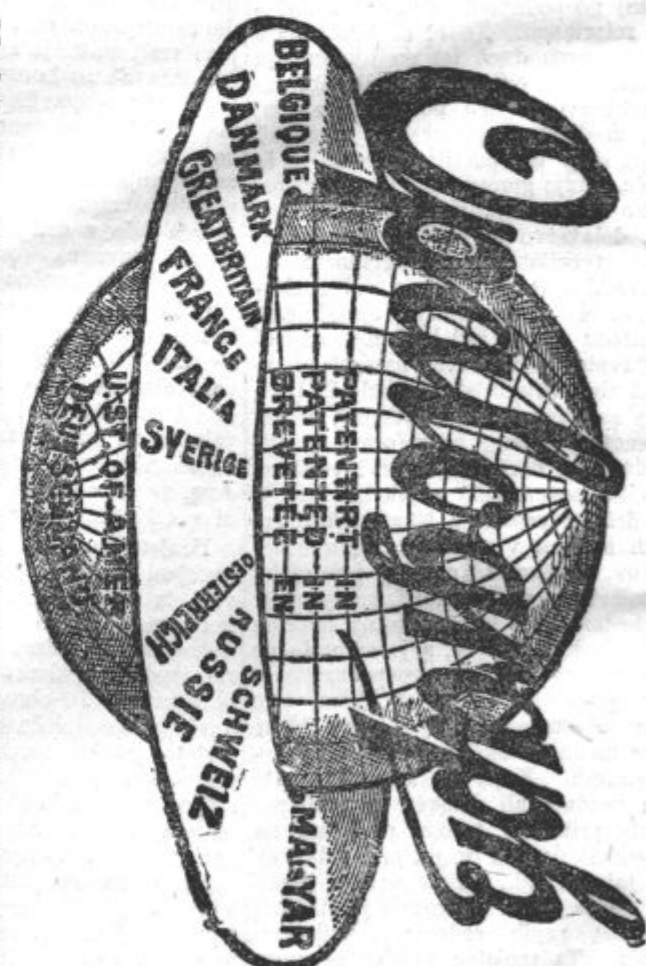
Telefon int. št. 3 Ljubljana Telefon int. št. 3

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah, sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po najugodnejših pogojih; ima poseben borzni oddelek.

Najboljši in najcenejši razmnoževalni aparat.

The Rex Co., Ljubljana, Gradišče 10.

Yplačena delniška glavica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 587.

Čekovni račun 12.205.

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.